

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Малюнок і живопис

Методичні вказівки до виконання практичних робіт

для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
освітньо-професійна програма Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн
галузь знань 19 Архітектура і будівництво
спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія
денної форми навчання

Любешів 2024

УДК 624(07)
Ш 71

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій коледжу

Бібліотекар _____ Н.М. Корець

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

протокол № _____ від «_____» _____ 2024 р.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової методичної комісії викладачів будівельних дисциплін

протокол № _____ від «_____» _____ 2024 р.

Голова циклової методичної комісії _____ Данилік С.М.

Укладач: _____ О.Ф. Шмаль, викладач

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Кузьмич Т.П., методист коледжу

Малюнок і живопис [Текст]: Методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура і будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія ОПП Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн денної форми навчання / уклад. О.Ф. Шмаль. – Любешів : ВСП «Любешівського ТФК Луцького НТУ», 2024. – 59 с.

Методичне видання складене відповідно до діючої програми курсу «Малюнок і живопис» з метою поглиблення теоретичних знань та набуття практичних навичок пов'язаних з розв'язуванням конкретних питань, пов'язаних з проектуванням і улаштуванням інженерних споруд, містить практичні завдання до тем та перелік рекомендованої літератури.

©Шмаль О.Ф., 2024

ЗМІСТ

Практична робота № 1. Вступ. Закони спостережної перспективи.....	4
Практична робота № 2. Малюнок гіпсового куба.....	7
Практична робота № 3. Малюнок гіпсової піраміди.....	11
Практична робота № 4. Малюнок гіпсового шестигранника.....	16
Практична робота № 5. Малюнок куба з шестигранником.....	20
Практична робота № 6. Малюнок кулі.....	22
Практична робота № 7. Малюнок групи гіпсових тіл (куб циліндр куля).....	28
Практична робота № 8. Зображення фруктів та овочів в поліхромній техніці.....	30
Практична робота № 9. Вступ. Малюнок простих геометричних тіл (куб, конус).....	32
Практична робота № 10. Комбінаторика з геометричних тіл (куб, шестигранник, куля).....	35
Практична робота № 11. Малюнок групи гіпсових тіл (куб циліндр куля).....	38
Практична робота № 12. Малюнок драперії.....	43
Практична робота № 13. Натюрморт з геометричними тілами обертання (конус, циліндр куля).....	48
Практична робота № 14. Натюрморт з побутових предметів з драперією.....	50
Практична робота № 15. Малюнок рослинних орнаментів. Трилисник.....	52
Література	58

Практична робота № 1. Вступ. Закони спостережної перспективи.

Вид заняття: практичне.

Тип заняття: урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета заняття:

- *навчальна:* оволодіти знаннями законів лінійної та повітряної перспективи; ознайомлення з поняттями формату, точка зору, картинна площина, лінія горизонту, точки сходження; ознайомлення студентів з простими геометричними тілами.
- *розвиваюча:* розвиток у студентів об'ємно – просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *Обладнання:* (дошка, дротяні фігури, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТЗН:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал для ТЗН:* відеоуроки.

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття.

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

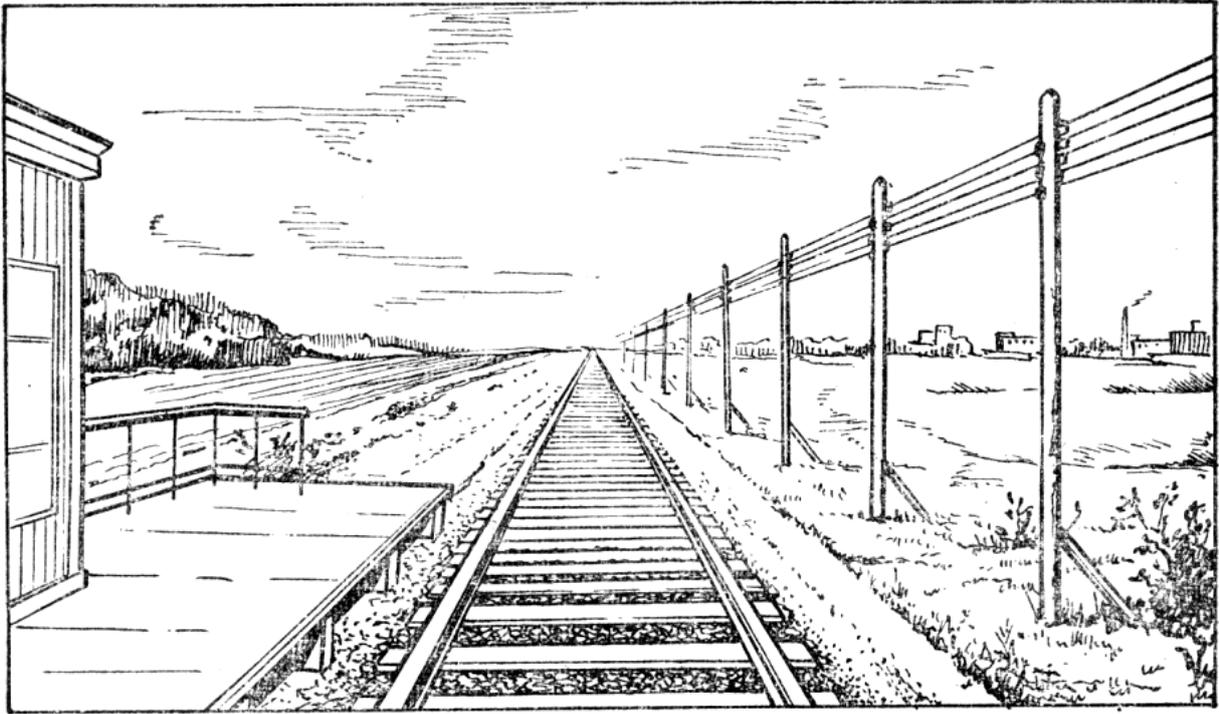
III. Заклучна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів(перегляд), виставлення оцінок.
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (*Конструктивні нариси умовно плоских предметів(аркуш паперу, книга)*).
- 3.3. Прибирання робочих місць.

Основні положення лінійної та повітряної перспективи.

Щоб правдиво намалювати предмет на площині паперу, треба передати його видиму перспективну форму (перспективу) з усіма характерними особливостями і властивостями: будовою, пропорціями, об'ємом, матеріалом, розташуванням у просторі.

Перспектива (від лат. *Perspectus*- побачений крізь що-небудь, ясно побачений) один із способів зображення об'ємних тіл на площині або іншій поверхні відповідно до уявних змін їх величини, форми і чіткості, викликаних розташуванням у просторі і мірою віддаленості від спостерігача.

Мал.1. Перспектива

Теорія лінійної перспективи вивчається у спеціальному курсі нарисної геометрії. Тому розглянемо тільки окремі елементи спостережливої перспективи, знання яких необхідне при малюванні з натури.

Як видно з приведеного рисунка (Мал. 1) розміри і видима форма предметів змінюються залежно від відстані і положення їх відносно точки зору.

Залежно від того, де знаходяться предмети, вище або нижче рівня очей, далі або ближче від нас, залежно від їх повороту видима форма предметів значно змінюється:

а) при віддаленні від ока розміри предметів поступово зменшуються;

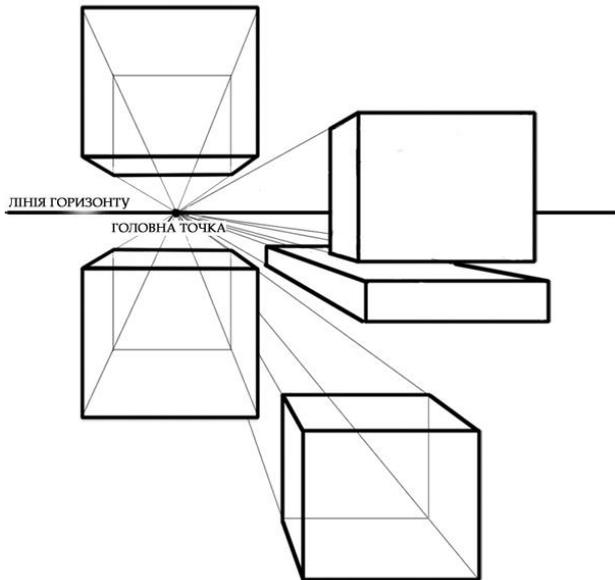
б) горизонтальні лінії (горизонтальні сторони дахів, краї тротуарів, рейки і т.д.), віддаляючись, прямують до умовної площини, розташованої на рівні очей глядача. Ті з них, що знаходяться вище за рівень очей, при віддаленні йдуть зверху вниз, а ті, що знаходяться нижче, прямують знизу вгору. Паралельні горизонтальні лінії, віддаляючись, не тільки зближуються, але на рівні очей сходяться в одну точку;

в) все, що в натурі має вертикальний напрям (стовпи, вертикальні стіни будинків і т.д.) на рисунку виглядає вертикальним;

г) перспективний вигляд предметів циліндричної форми залежить від зміни круглих основ.

Щоб добре зрозуміти основні перспективні зміни і навчитися вільно бачити їх при зображенні натури, познайомимося з основними елементами перспективи:

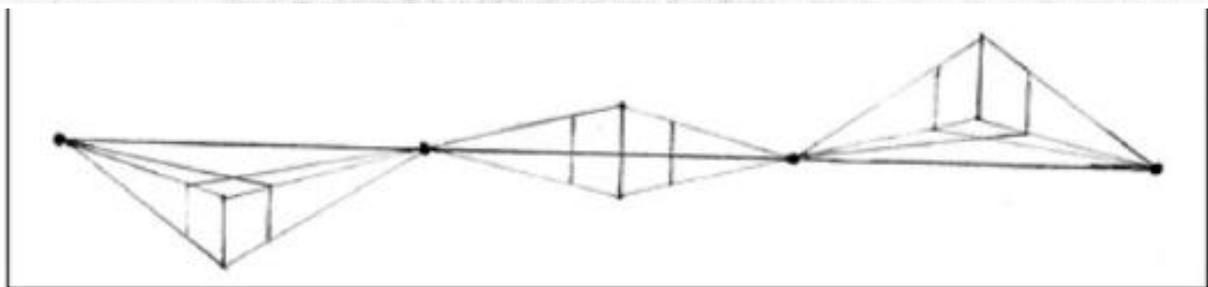
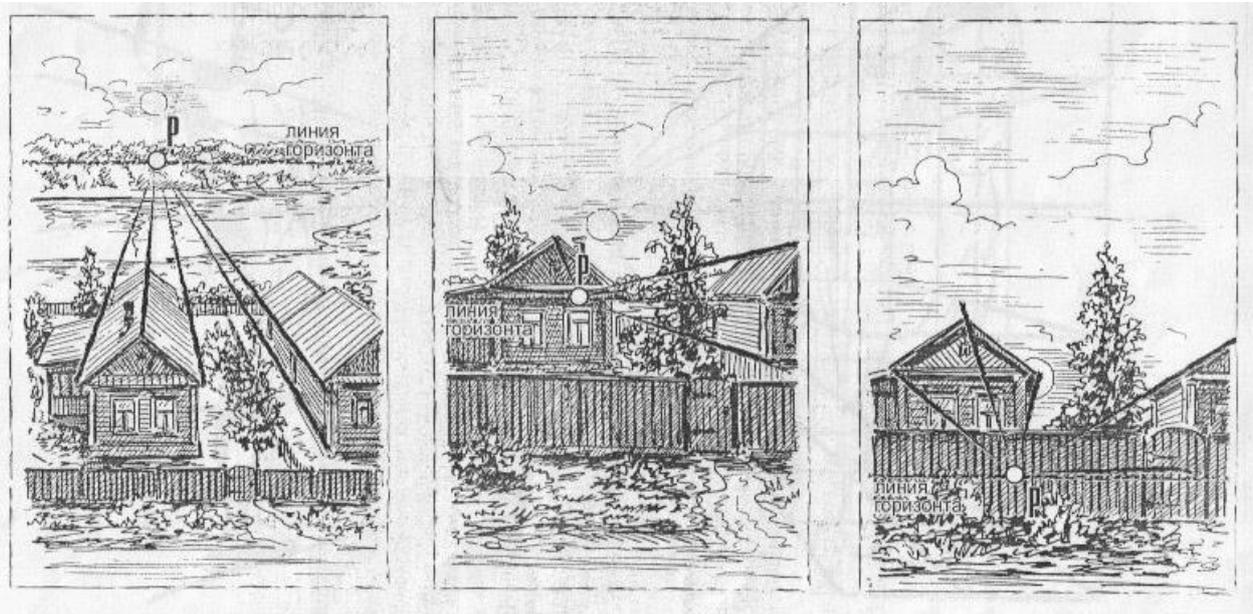
•Прямокутна проекція точки зору на площину називається головною точкою сходження. (Мал.2).

Мал.2.

• Прорізна вертикальна площина, через яку людина спостерігає предмети називається картиною.

Лінія горизонту утворює перетин уявної горизонтальної площини, що проходить на рівні очей. Якщо ми піднімаємося вгору або опускаємося вниз, то відповідно до зміни рівня ока змінюється і положення лінії горизонту.

Вигляд куба відносно лінії горизонту

Мал.3.

Залежно від того, де знаходиться предмет - вище за рівень очей або нижче, видима його форма виглядає по-різному. У предметів, які розташовані вище за лінію горизонту, видні їх нижні сторони, а у предметів, що знаходяться нижче - верхні. При цьому значно змінюється напрям горизонтальних ліній (ребра куба, грані площин), що віддаляються від нас в яку-небудь сторону.

Практична робота № 2. Малюнок гіпсового куба

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок 2-3 коробок)
- 3.3. Прибирання робочого місця

Малюнок куба.

Поетапне малювання куба.

Перший етап - композиційне розміщення зображення на аркуші паперу і виявлення загального характеру форми.

Другий етап - конструктивне побудова; уточнення перспективи.

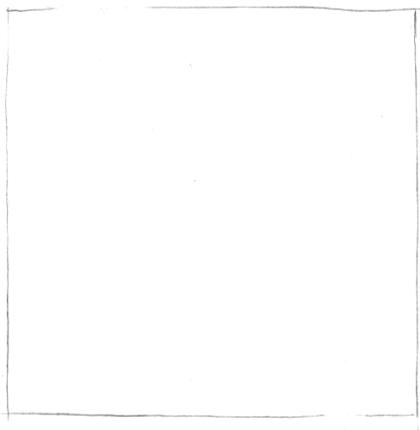
Третій етап - виявлення форми засобами світлотіні.

Четвертий етап - детальне опрацювання форми.

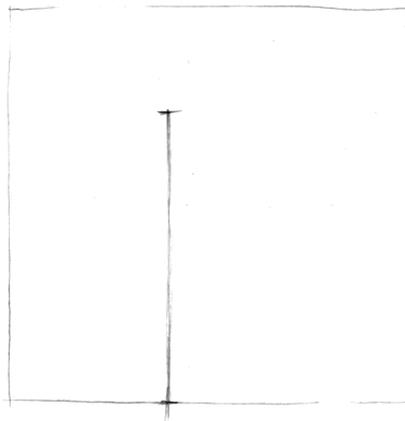
Перший етап

Зображення намічається дуже легко, олівець ледве торкається паперу. Малювати треба швидко і сміливо. Не треба ретельно вимальовувати форму предмета, давати акуратні й чіткі лінії.

Горизонтальними і вертикальними лініями визначаємо місце - положення куба на аркуші паперу. Малюємо квадрат, розташований посередині листа. Він повинен визначати розмір майбутнього куба. Квадрат має бути не надто великий і не дуже маленький, так само він повинен бути не більше натуральної величини куба (Мал.4).

Мал.4.

Мал.5.

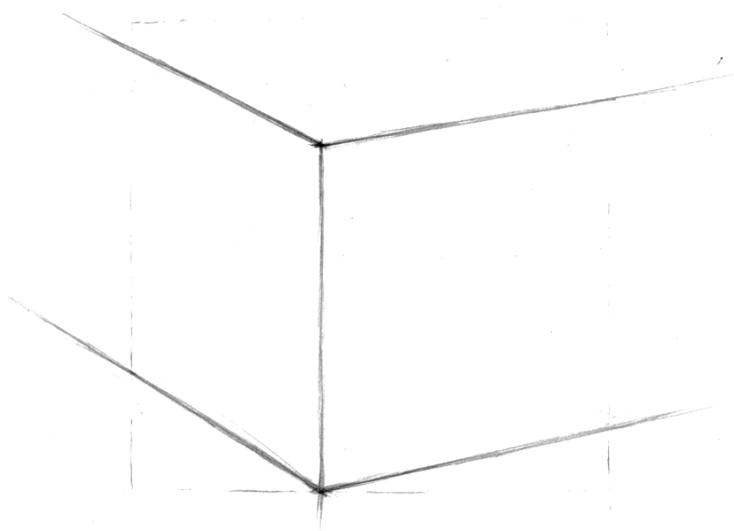
Другий етап

Малюнок як і раніше наноситься легкими лініями, не треба сильно натискати олівцем на папір.

У намальованому квадраті визначаємо положення ближнього вертикального ребра. Методом візування уточнюємо його перебування щодо середини квадрата - ліворуч або праворуч і на скільки. Потім проводимо вертикальну лінію, яка буде переднім вертикальним ребром. Визначаємо висоту ребра. Вона повинна бути пропорційною щодо квадрата і не бути більше натуральної величини (Мал.5).

Верхня точка висоти буде верхнім ближнім кутом куба, а нижня, відповідно, нижнім ближнім кутом.

Методом візування визначаємо кут нахилу верхнього ближнього правого ребра куба (при цьому вимірі олівець знаходиться на витягнутій руці, перпендикулярно їй; малюючи повертаємо олівець так, щоб він збігся візуально з ребром куба) і переносимо цей напрямок на аркуш паперу до верхнього кута. Таким же способом знаходимо напрямки верхнього ближнього лівого ребра і нижніх ближніх ребер, відповідно переносячи їх до точки нижнього кута (Мал. 6).

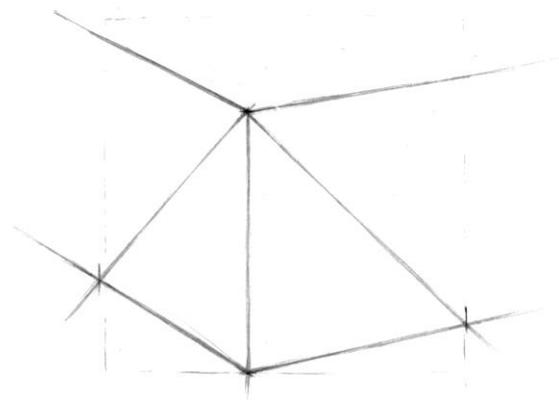

Мал. 6.

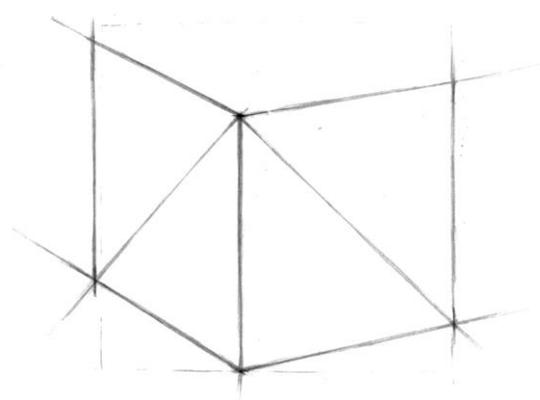
Точно визначивши напрямок ближніх ребер (для цього їх кілька разів перевіряють методом візування), встановлюють положення крайніх вертикальних ребер.

Для визначення крайнього правого вертикального ребра методом візування визначають напрямок діагоналі, наприклад, від вершини верхнього ближнього кута куба до вершини крайнього нижнього кута. Потім цей напрямок переносять відповідно на малюнок і проводять лінію - діагональ.

Ця діагональ перетне напрям нижнього правого ребра в деякій точці, яка буде вершиною нижнього правого крайнього кута. З цієї точки проводимо вертикальну лінію до перетину з лінією, що визначає напрямок верхнього правого ближнього ребра. Ми отримаємо крайнє праве вертикальне ребро і вершину крайнього верхнього кута (Мал.7,8).

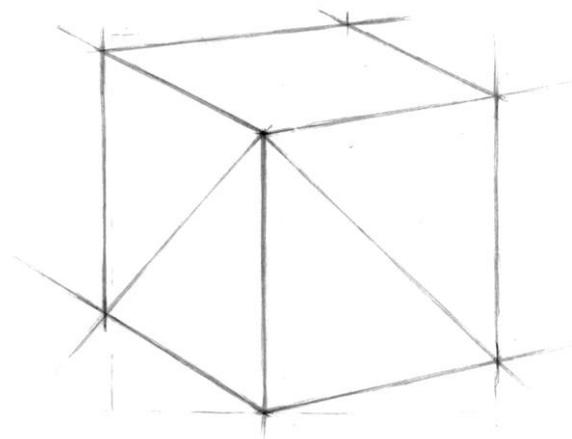
Мал. 7.

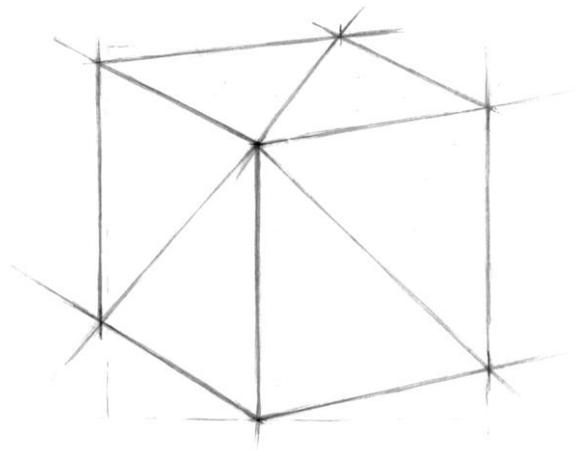
Мал. 8.

Тим же способом визначається положення лівого вертикального крайнього ребра. Точність побудови перевіряється кілька разів.

Для побудови верхньої площини куба методом візування знаходимо напрям верхніх дальніх ребер і проводимо їх до відповідних вершин кутів. На перетині цих ребер отримуємо точку, яка є вершиною верхнього дальнього кута куба (Мал.9).

Мал. 9.

Мал. 10.

Потім перевіряємо правильність положення цієї вершини. Для цього методом візування проводимо діагональ від передньої верхньої вершини куба до дальньої верхньої вершини. Якщо дальня вершина куба виявиться на лінії напрямку діагоналі, то її положення можливо знайдено, вірно (Мал.10).

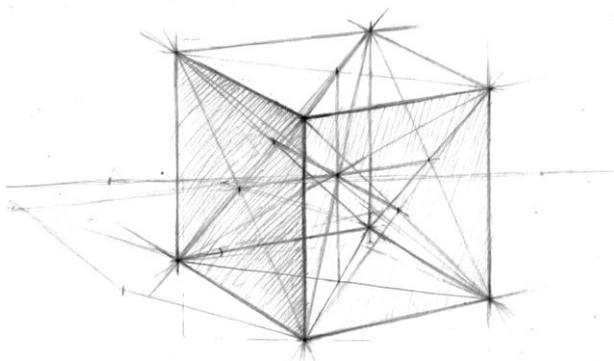
Уточнюються пропорції - всі боки куба повинні здаватися на малюнку однаковими, рівними. Так як куб видно в перспективі, одні площини скорочуються більше, інші менше, то тут легко припуститися помилки. Треба стежити, щоб куб не перетворився в паралелепіпед. Якщо при побудові виявляться помилки, то їх усувають шляхом більш точної перевірки.

Щоб добитися успіху в малюнку, необхідно добре вивчити правила перспективи і вміти застосовувати їх на практиці. Це дозволить зобразити будь-який предмет з натури правильно.

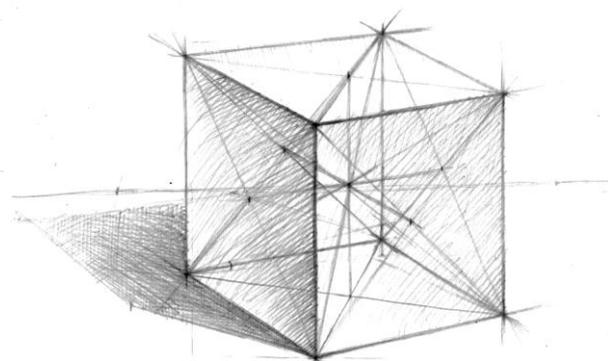
Третій етап

Спочатку треба виявити основні градації тону - світло, тінь, півтінь і падаючу тінь від куба.

Прокласти основні тіні і півтіні легкими штрихами, визначивши яка зі сторін куба найсвітліша, а яка сама темна(Мал.11,12).

Мал. 11.

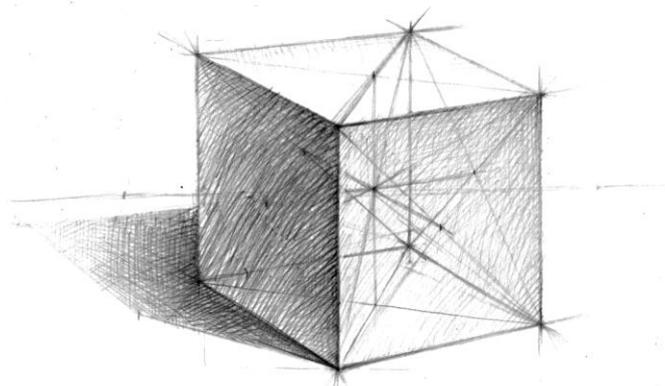

Мал. 12.

Штрихи накладаються по формі.

Четвертий етап

При детальному опрацюванні форми необхідно стежити за тональною градацією окремих площин куба. Ближче до джерела світла контраст між світлом і тінню сильніше. Світла сторона, наближаючись до темної, світлішає, а темна, наближаючись, світлої темніє, тобто контраст між світлою і темною сторонами посилюється на гранях. Падаюча тінь, особливо біля основи предмета, завжди темніше, ніж тінь на самому предметі (Мал.13.).

Мал. 13.

Виявляючи матеріальність гіпсового куба, слід уникати хаотичності та безладу в штрихах. Тон слід наносити штрихами, використовуючи рух кисті руки в обох напрямках. Штрихи потрібно класти, можливо, ближче один до одного в напрямку, зручному для руху кисті, злегка змінюючи цей напрямку для створення більш однорідного тону

Практична робота № 3. Малюнок гіпсової піраміди.

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (конструктивні нариси піраміди)

3.3. Прибирання робочого місць.

Малюнок гіпсової піраміди.

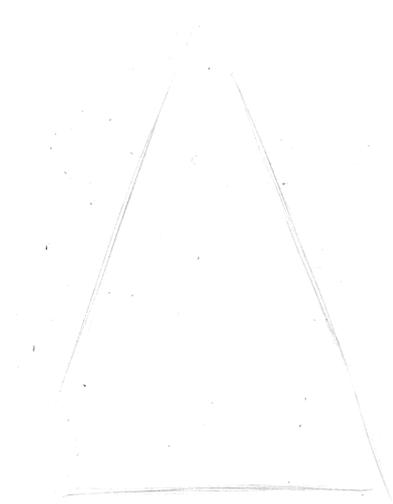
Етапи малювання піраміди.

1. Аналіз форми, композиційне розміщення.
2. Конструктивна побудова.
3. Виявлення форми за допомогою світлотіні.
4. Більш детальне опрацювання форми предмета.

Перший етап.

Аналізується форма піраміди, відношення висоти до діаметру основи.

Тонкими лініями намічаємо розташування і загальні розміри предмета (якийсь трикутник) (Мал. 14.).

Мал. 14

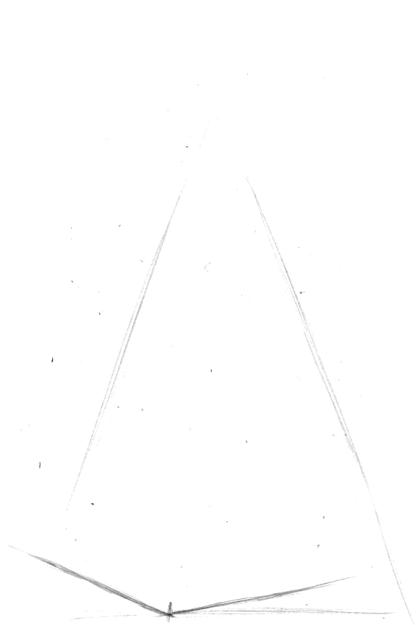
Другий етап

Конструктивна побудова піраміди починаємо з основи, яка є правильним шестикутником.

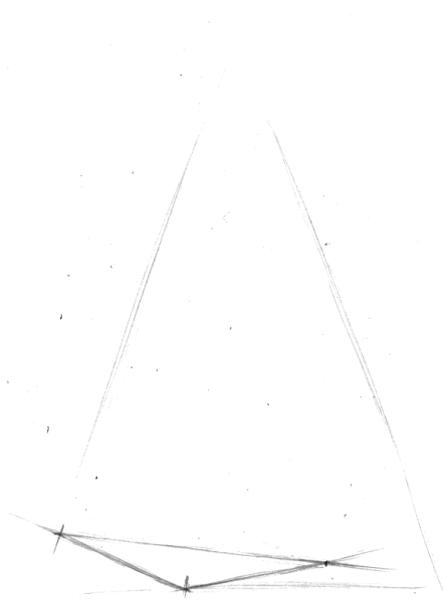
Перед побудовою перевіряємо напрямок нижніх ребер методом візування. Нам видно три нижніх ребра. Решту невидимі нижні ребра будуємо пам'ятаючи, що в основі правильний шестикутник, і що будуємо його з урахуванням правил перспективного скорочення.

Визначаємо положення нижньої передньої вершини піраміди.

Методом візування визначаємо напрямки нижніх ребер, що виходять з цієї вершини (Мал. 15.).

Мал. 15.

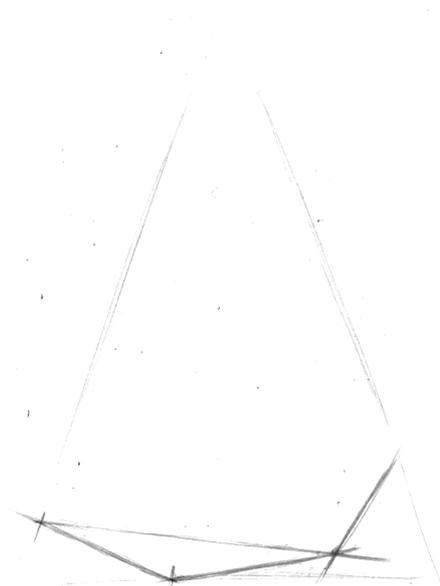

Мал. 16.

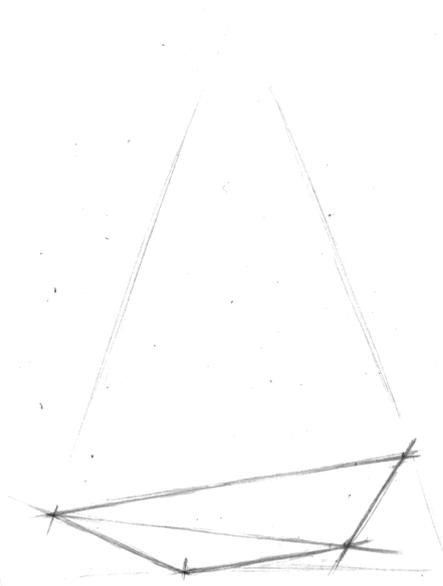
Визначаємо крайню нижню вершину на одному з ребер. З цієї точки проводимо лінію, яка перетинає напрямок іншого ребра деякої точки - ще однієї вершини нижньої основи піраміди. Цю лінію знаходимо теж методом візування (Мал. 16.).

Від отриманої вершини проводимо напрямок ще одного відомого ребра (Мал. 17).

Потім знаходимо напрямок лінії діаметра(вісь), що проходить через крайні нижні вершини піраміди і проводимо його. Отримаємо точку перетину, яка буде нижньою крайньою вершиною піраміди (Мал.18).

Мал. 17.

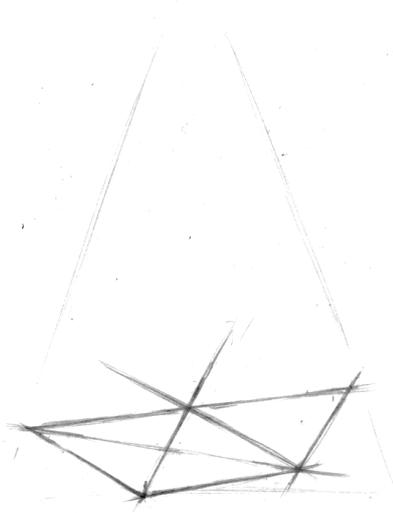

Мал. 18.

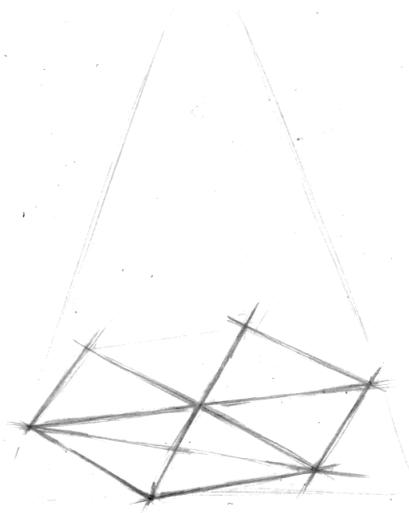
На лінії діаметра виначаємо точку – приблизний центр основи піраміди - з урахуванням перспективних скорочень.

Через цю точку і видимі вершини нижньої основи проводимо осі симетрії, на яких згодом позначимо невидимі вершини основи (Мал. 19.). Уявно від крайніх вершин знаходимо

напрямки невидимих ребер до перетину з лініями діаметрів. Відмічаємо точки, які будуть невидимими вершинами піраміди (Мал. 20.).

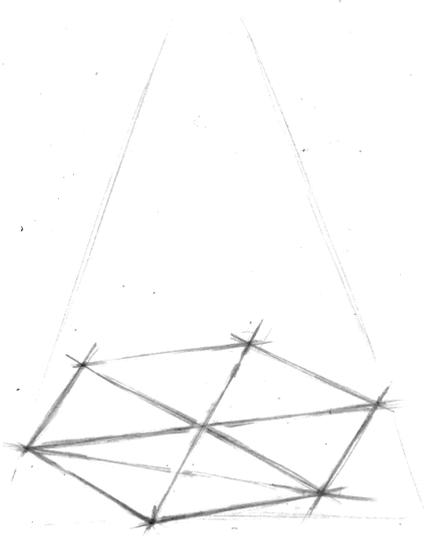
Мал. 19

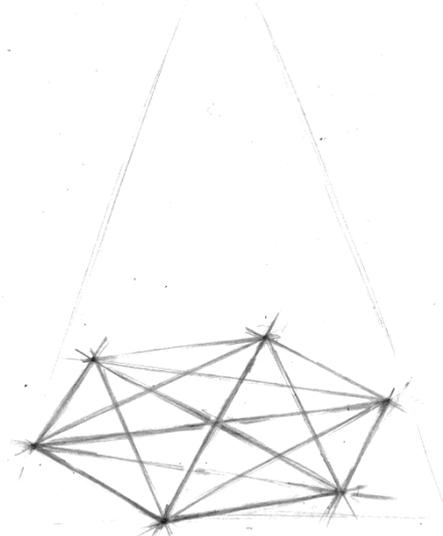
Мал. 20.

Поєднавши ці точки, ми отримаємо ще одне ребро (Мал. 21.).

Основу піраміди побудовано. Перевіряємо точність побудови в перспективному скороченні. Для цього проводимо додаткові лінії, що з'єднують нижні вершини основи піраміди. Всі лінії повинні бути проведені з урахуванням законів перспективи (Мал. 22.).

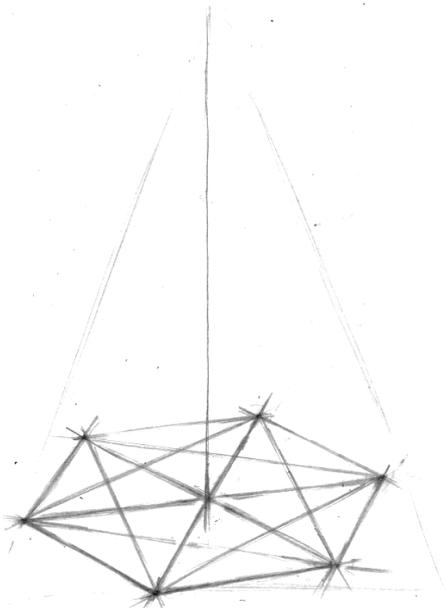
Мал. 21.

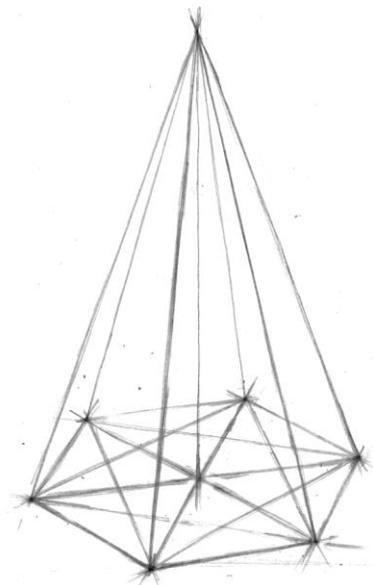
Мал. 22.

Якщо виникли неточності в побудові, і порушилася перспектива, то правильність побудови перевіряємо методом візування і виправляємо помилки. Через центр перетину вісей основи проводимо вертикаль, яка є і висотою піраміди (Мал. 23.). Методом візування визначаємо напрямок одного з ребер і проводимо його від вершини до перетину з вертикальною віссю піраміди. Точка перетину є вершиною піраміди.

До цієї вершини проводимо ребра, що проходять через вершини нижньої основи, як видимі, так і невидимі (Мал. 24.).

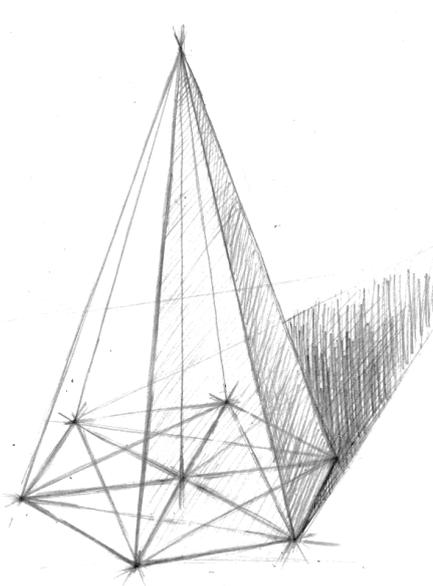
Мал. 23.

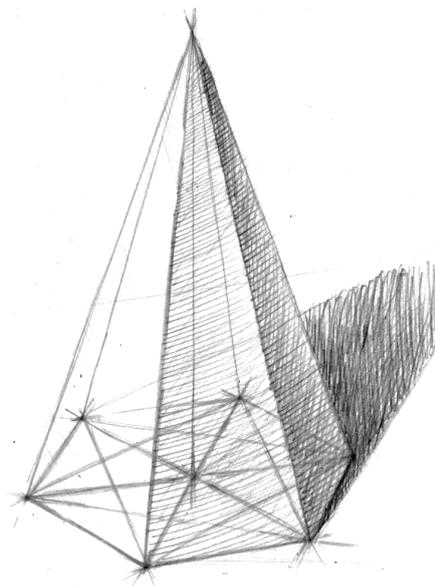
Мал. 24.

Третій етап

Визначаємо тональність всіх граней піраміди. Виявляємо основні градації тону - світло, тінь, півтінь і падаючу тінь. Прокладаємо тіні і півтіні штрихами за формою площин піраміди. На цьому етапі роботи не треба натискати сильно олівцем на папір (Мал. 25.).

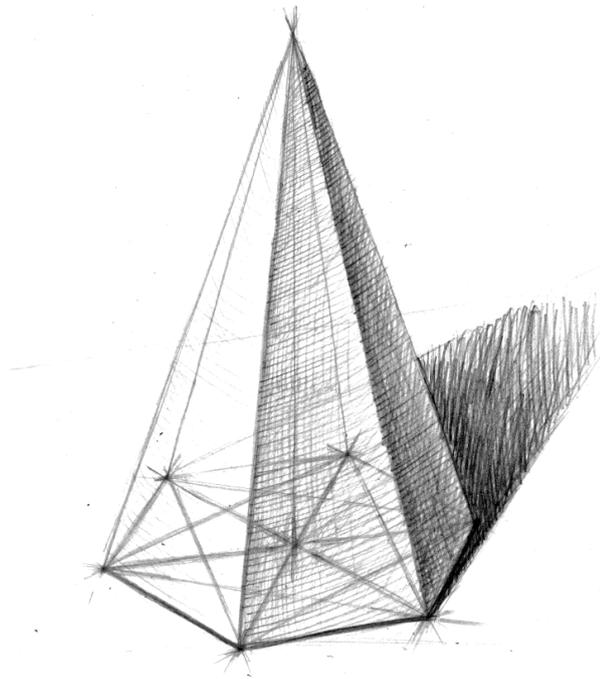
Мал.25.

Четвертий етап

Після перевірки правильності малюнка підсилюємо натиск олівця на папір і даємо більш чітке і суворе зображення форми. При детальному опрацюванні форми необхідно уважно стежити за тональною градацією окремих площин піраміди. Ближче до джерела світла контраст між світлом і тінню сильніше. На гранях піраміди, які ближче до світла, тіні можна трохи підсилити. Падаюча тінь, особливо біля основи предмета, завжди темніше, ніж тінь на самому предметі.

Закінчуючи малюнок, треба відставляти його від себе на відстань і перевіряти загальний стан малюнка.

Мал. 26.

Практична робота № 4. Малюнок гіпсового шестигранника

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження, ознайомлення з конструктивними особливостями предметів гранних гіпсових тіл.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

- 3.2. Оголошення домашнього завдання (конструктивна побудова шестикутника по пам'яті)
3.3. Прибирання робочого місця.

Малюнок шестигранника.

Етапи малювання шестигранника(шестикутної призми)

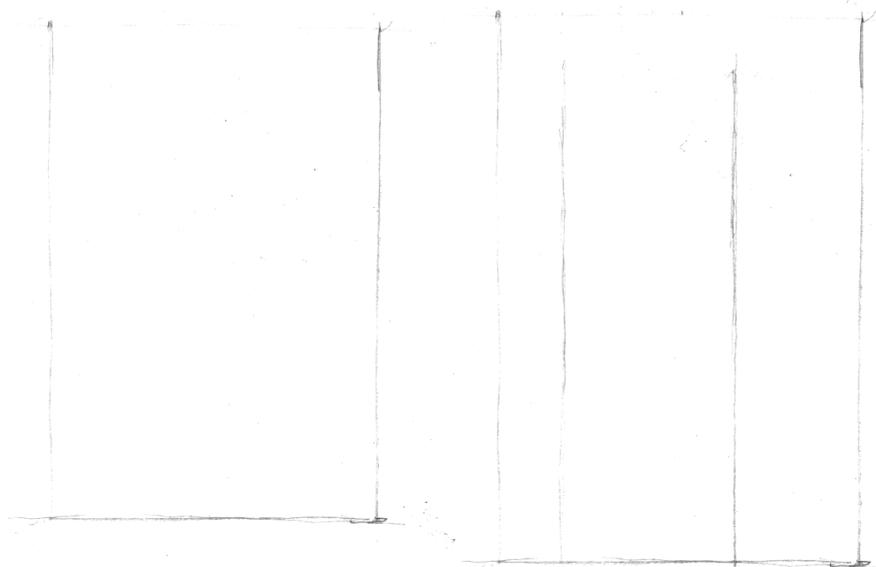
1. Попередній аналіз форми і композиційне розміщення на аркуші паперу.
2. Конструктивна побудова і передача характеру форми.
3. Виявлення обсягу предмета за допомогою світлотіні.
4. Детальне опрацювання форми предмета.

Перший етап

Намічаємо ледве помітними лініями розташування призми в аркуші паперу приблизно посередині листа. Отримуємо прямокутник (Мал. 27.).

Другий етап

Методом візування визначаємо положення видимих вертикальних ребер, приблизну відстань між ними (Мал. 28.).

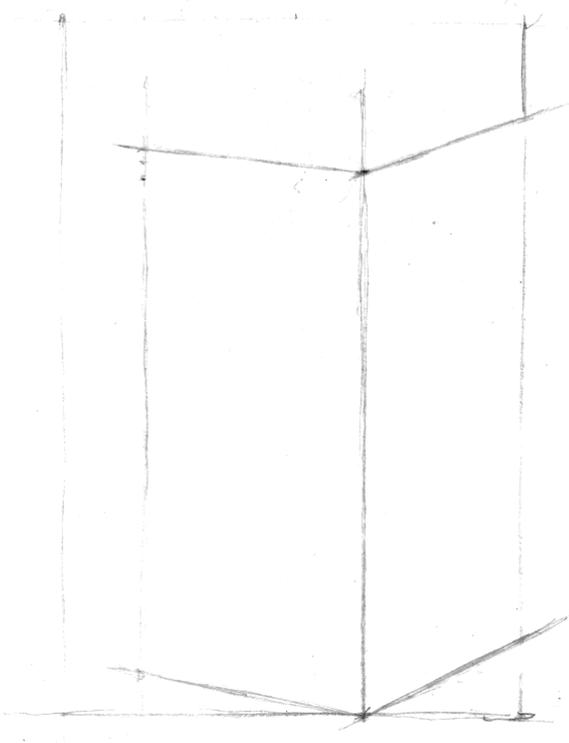
Мал. 27.

Мал. 28.

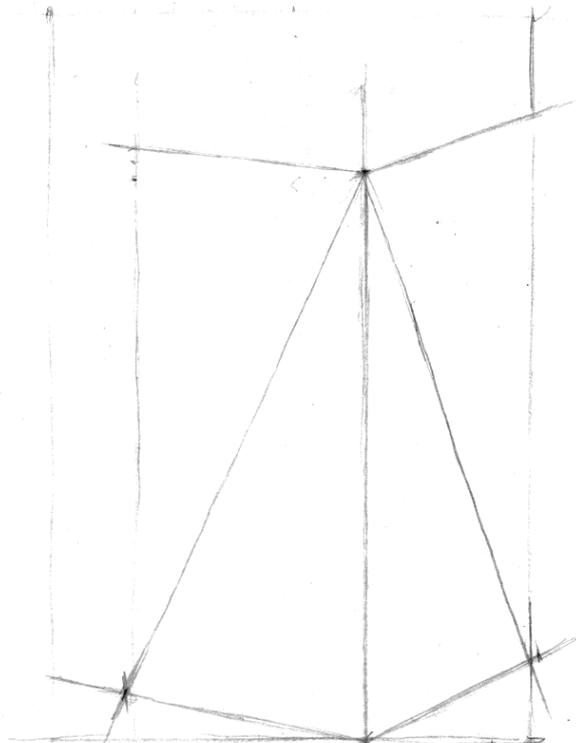
Потім визначаємо висоту ближнього вертикального ребра, обмежуючи його точками або штрихами.

Починаємо вибудовувати верхню і нижнюоснови, а так само вертикальні грані призми.

Методом візування визначаємо напрямок видимих ребер нижньоїта верхньоїоснов які перетинають ближнє вертикальне ребро (Мал.29.).

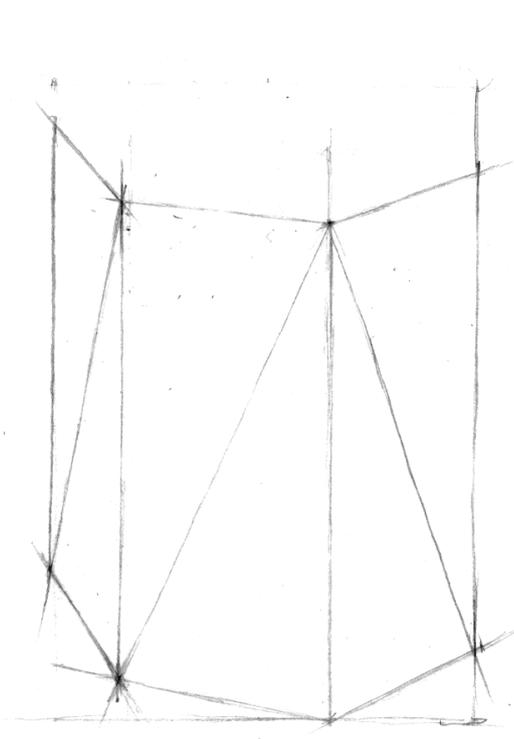

Мал. 29.

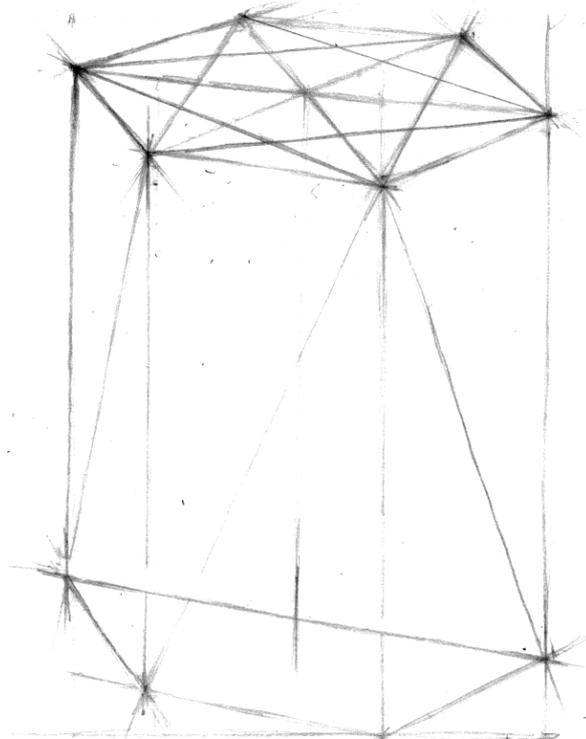

Мал. 30.

За допомогою допоміжних діагоналей знаходимо ширину двох сусідніх граней (Мал.30.).
Тим же методом будуюмо третю видиму вертикальну грань (Мал.31.).

Мал. 31.

Мал.. 32.

Точність побудови постійно перевіряється напрямком допоміжних ліній.

Добудовуємо верхнюоснову призми з урахуванням перспективних скорочень і того, що основа є правильним шестикутником.

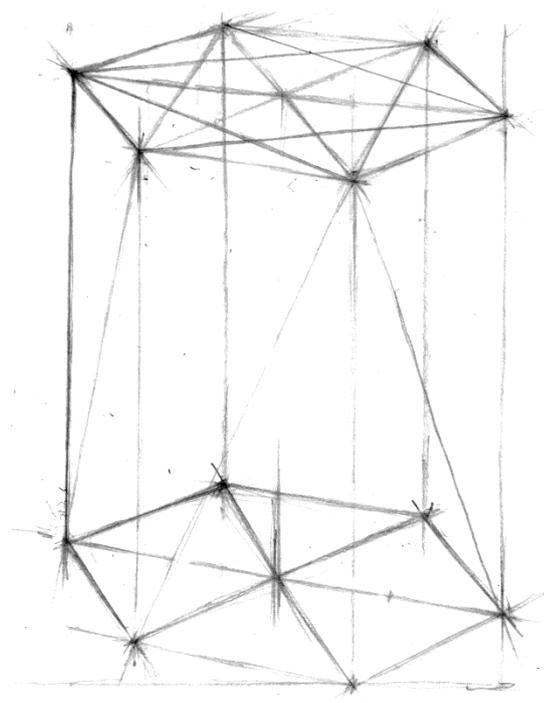
Точність побудови перевіряємо за допомогою діагоналей, що з'єднують протилежні кути основи. Вони повинні перетнутися в одній точці, яка буде центром основи (Мал. 32.).

Так само проводимо і інші лінії основи, що проходять через вершини.

Таким чином, ми перевіримо правильність побудови шестикутника в перспективному скороченні. Якщо виникли неточності, то всю побудову перевіряємо і виправляємо.

Потім переходимо до побудови нижньої основи. Методом візування перевіряємо точність побудови видимих ребер нижньої основи за допомогою допоміжних ліній і діагоналей. Потім з'єднаємо крайні вершини нижньої основи.

Через центр верхньої основи до перетину лінії, що з'єднує крайні вершини нижньої основи, проводимо вертикаль. Отримуємо точку перетину, яка буде центром нижньої основи (Мал. 33.).

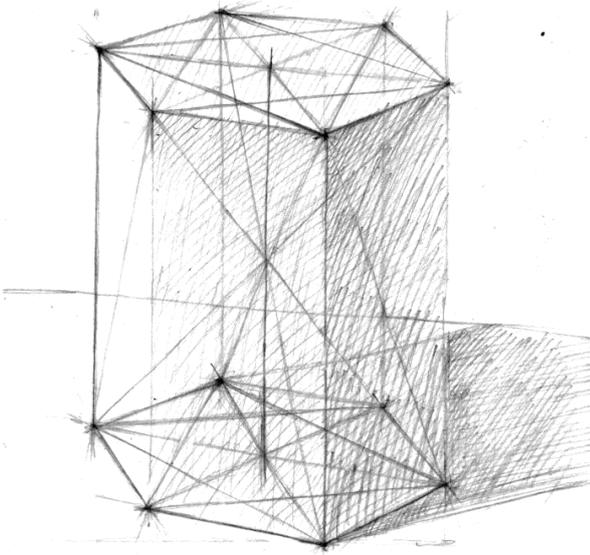
Мал. 33.

Перевіряємо точність побудови і правильність перспективних скорочень методом візування.

Третій етап

Аналізуємо тональність призми. Визначаємо саму освітлену грань, найтемнішу, враховуємо силу тону інших граней.

Для виявлення форми тональність наноситься спочатку легкими світлими штрихами. Для посилення тону напрямком штриха змінюють і наносять повторно (Мал. 34.).

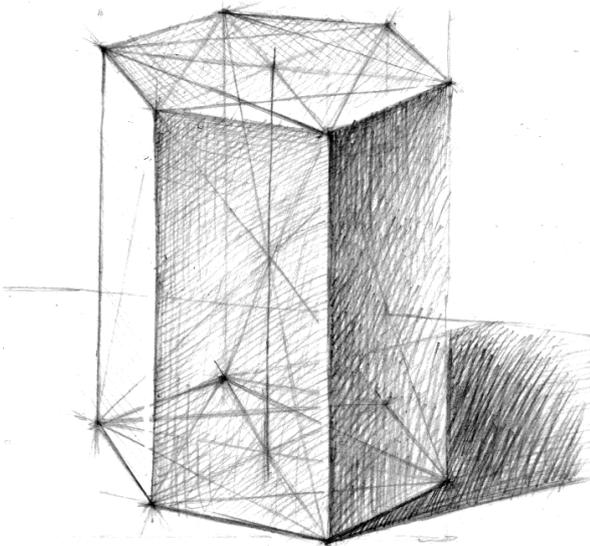

Мал. 34

Грані призми не повинні бути однаковими по тону.

Четвертий етап

Більш чітко опрацювання форми (Мал. 35.).

Мал. 35.

Практична робота № 5. Малюнок куба з шестигранником

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

- *ТНЗ:* телевізор.

- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент.

1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок простих меблів)

3.3. Прибирання робочого місця.

Малювання натюрморту з геометричних тіл.

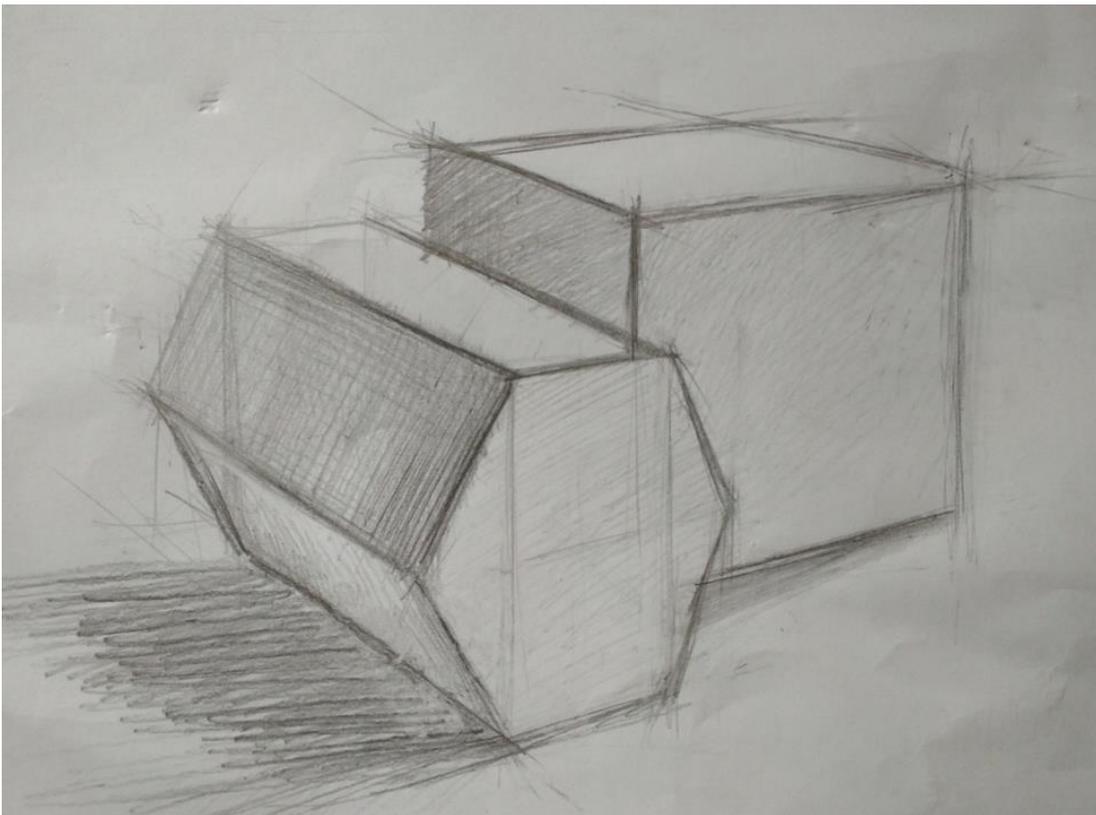
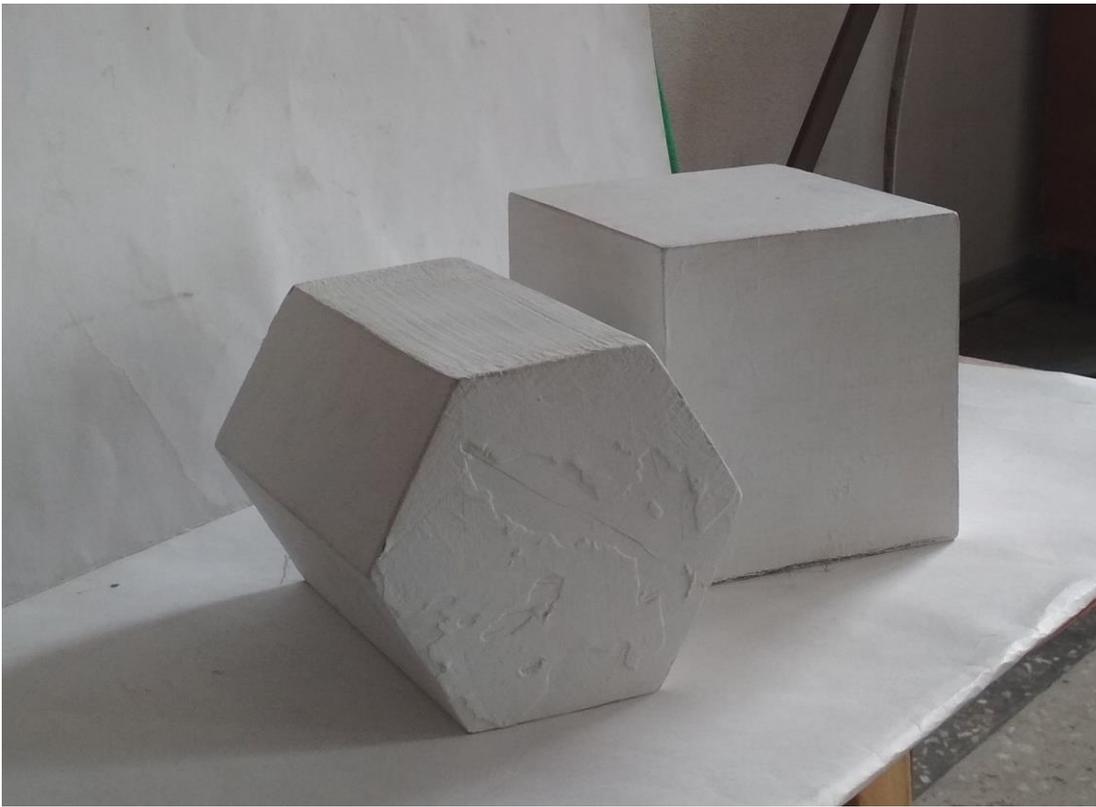
Засвоївши правила зображення окремих геометричних тіл, переходять до малювання натюрморту з групи геометричних тіл. Цей навчальний натюрморт є першим завданням, направленим на оволодіння грамотою рисунка. Рисунок нерухомої природи з геометричних тіл дозволяє, не поспішаючи, розібратися в необхідних закономірностях малювання з природи. Спостерігаючи предмети в просторі, ми бачимо і надалі враховуємо їх тривимірність.

Малюючи просторові предмети на площині аркуша паперу, необхідно зображати відповідно до зорових сприйнятів людини перспективні скорочення. При малюванні натюрморту важливо процес роботи розділити на етапи.

У древніх греків було прислів'я, що «той добре вчить, хто добре розчленовує».

Малювати групу геометричних тіл складніше, ніж окремі форми. Крім визначення пропорцій і тональних відношень на рисунку треба виконати перспективну побудову декількох предметів, різних за формою і розташованих в різних ракурсах відносно того, хто малює. У натюрморті кожний з предметів має бути узгоджений з іншими.

Розглянемо побудову групи гранованих геометричних тіл - куба і шестикутної призми. початковий етапу роботи - визначена композиція рисунка. Конструктивний аналіз форми і перспективна побудова предметів подані. Напрямо паралельних ліній, що йдуть в загальну точку сходу, допомагає аналізувати і перевіряти правильність ведення рисунка. На цьому етапі роботи ведучі лінії акцентуються таким чином, що вже відчувається об'ємність, «виповненість» форм предметів, що зображаються. На наступному етапі роботи означаються власні й падаючі тіні. Виявленню форми і об'єму ще в більшій мірі сприяє світлотінь. На завершальному етапі роботи переходять до уточнення об'ємів, для чого перевіряють розміри основних тіней і вивіряють тіньові відношення. Виявляючи штрихом об'єм предмета, потрібно пам'ятати про особливості розподілу світлотіней на поверхнях гранованих тіл

Практична робота № 6. Малюнок кулі

Вид заняття: практичне.

Тип заняття: урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета заняття:

- *навчальна*: ознайомлення з конструктивними особливостями побудови тіл обертання; набуття навичок малювання кулі; набуття навичок малювання предметів в залежності від розташування відносно лінії горизонту.

- *розвиваюча*: розвиток у студентів об'ємно – просторового бачення і мислення.

- *виховна*: виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

-*Обладнання*: (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент

1.2. Повідомлення теми і мети заняття.

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів(перегляд), виставлення оцінок.

3.2. Оголошення домашнього завдання (*Малюнок м'яча, яблука*).

3.3. Прибирання робочих місць.

Малюнок кулі.

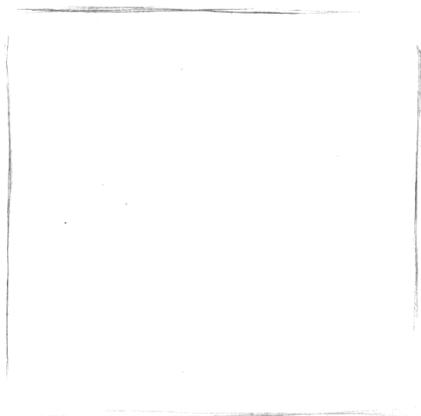
Більш складним є малювання геометричних тіл, вписаних в інші геометричні тіла. Розглянемо це на прикладі кулі, вписаної в куб.

Цей процес складається також з декількох етапів, що включають в себе:

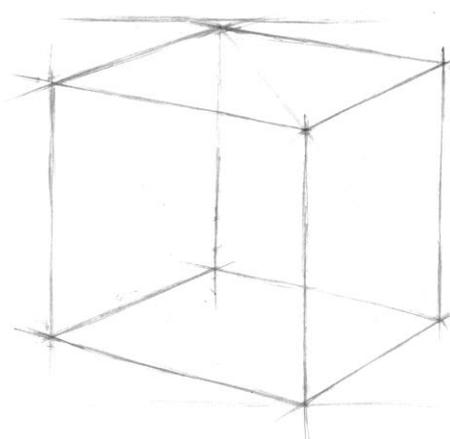
1. Композиційне розміщення в аркуші паперу
2. Побудова куба.
3. Побудова кулі.
4. Тональний виявлення форми кулі.
5. Більш детальне опрацювання форми.

Перший етап

Легкими лініями намічається розташування кулі, обмежуючи його на аркуші паперу.

Мал. 36.

Мал. 37.

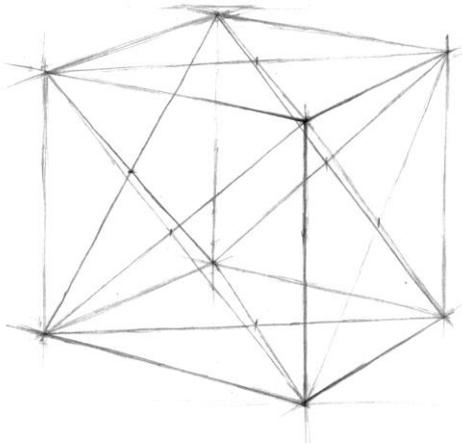
Потім в цьому обмеженому просторі малюємо куб з урахуванням пропорцій і перспективних скорочень.

Другий етап

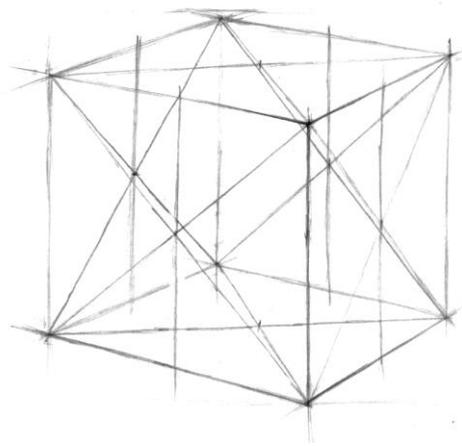
Промальовування конструкції куба легкими тонкими лініями. Для виявлення конструктивної основи форми треба уявити собі куб прозорим і намітити всі його грані, як видимі, так і невидимі. Уточнюються пропорції – всі сторони куба повинні здаватися на малюнку однаковими, рівними (Мал. 37.).

Проводяться діагоналі вертикальних сторін куба (Мал. 38.).

Через центри перетину діагоналей проводяться, відповідно, вертикальні лінії до перетину з верхніми і нижніми ребрами куба (Мал. 39.).

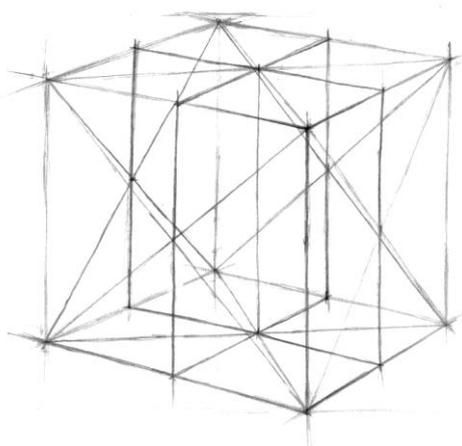
Мал. 38.

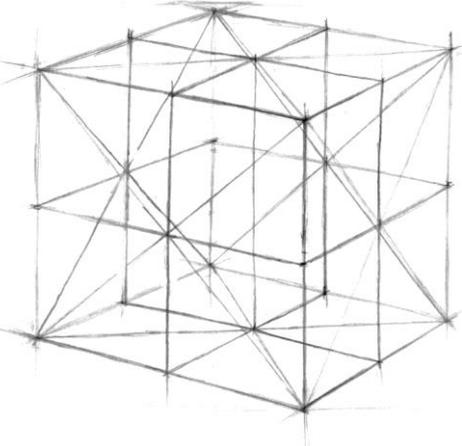
Мал. 39.

Потім, з'єднуємо нижні точки, розташовані в протилежних площинах; і верхні точки, розташовані в протилежних площинах. Ми отримаємо дві площини, які ділять куб навпіл, вони є січними (Мал. 40.).

На вертикальних ребрах куба відзначаємо точки, що ділять їх навпіл. Зєднавши ці точки, ми отримаємо горизонтальну площину, яка розсікає куб навпіл (Мал. 41.).

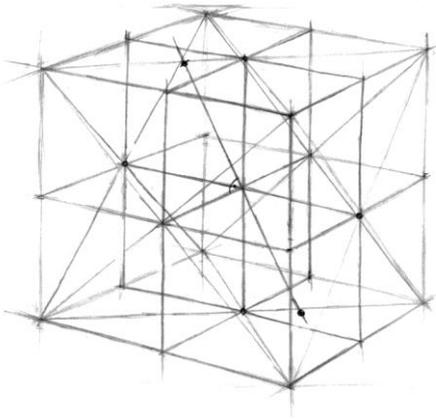

Мал. 40.

Мал. 41.

Потім з'єднуємо точки перетину діагоналей протилежних сторін - отримавши, таким чином, осі кулі (Мал.42.).

Мал. 42.

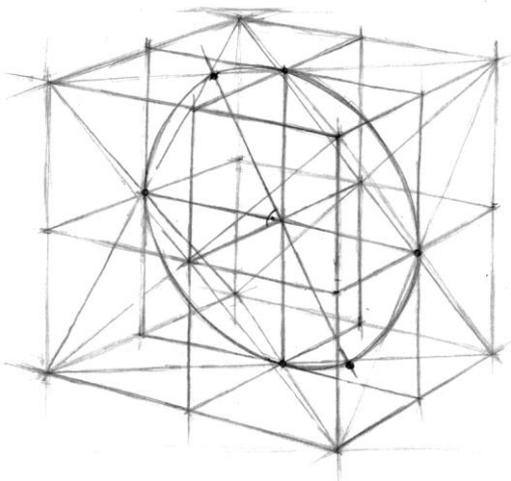
Третій етап

Побудова кулі починається з побудови еліпсів. Еліпси вписуються в площині перетину куба. Для цього нам знадобляться мінімум шість точок для побудови кожного еліпса.

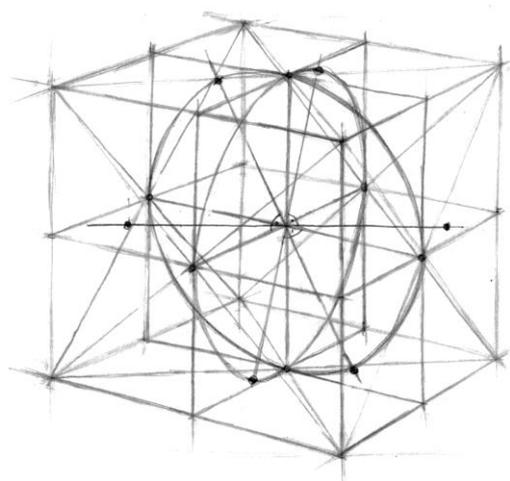
Розглянемо побудову еліпса на прикладі вписування його в одну з вертикальних січних площин. Чотири точки, через які буде проведено еліпс, у нас побудовані - це точки перетину діагоналей горизонтальних сторін куба і точки перетину діагоналей протилежних вертикальних сторін куба, які належать січній площині. Для побудови п'ятої та шостої точки знадобиться додаткова вісь. Вона проводиться через центр куба геометрично перпендикулярно осі кулі, перпендикулярної січній площині. На додатковій осі відзначаємо відстань трохи більше, ніж відстань від центру куба до точки перетину діагоналей верхньої горизонтальної сторони по обидві сторони від центру .

Ми отримали п'яту і шосту точку для побудови еліпса. Ці точки є найвищими точками, які належать еліпсу. Через ці шість точок проводимо еліпс, який є площиною перетину кулі (рис.43).

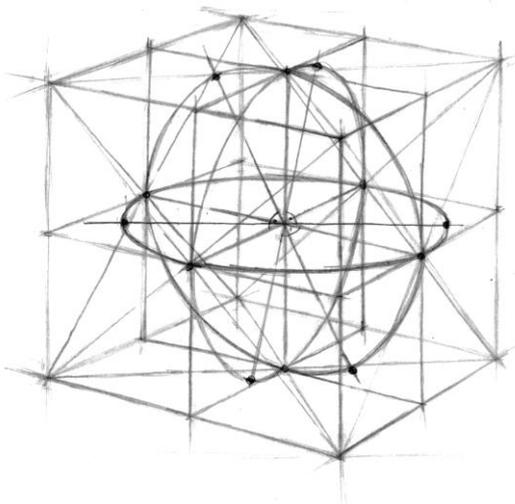
Подібним способом будемо еліпси двох інших січних площин, при цьому відстань від центру до найвищих точок еліпсів буде однаковою для всіх трьох еліпсів (Мал.44,45.)

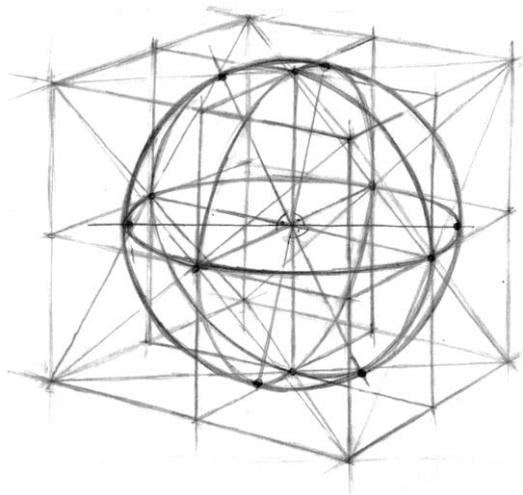
Мал. 43.

Мал. 44.

Мал. 45.

Мал. 46.

Після побудови еліпсів, що належать трьом січнім площинам, описуємо коло, що проходить через найвищі точки еліпсів (Мал.46).

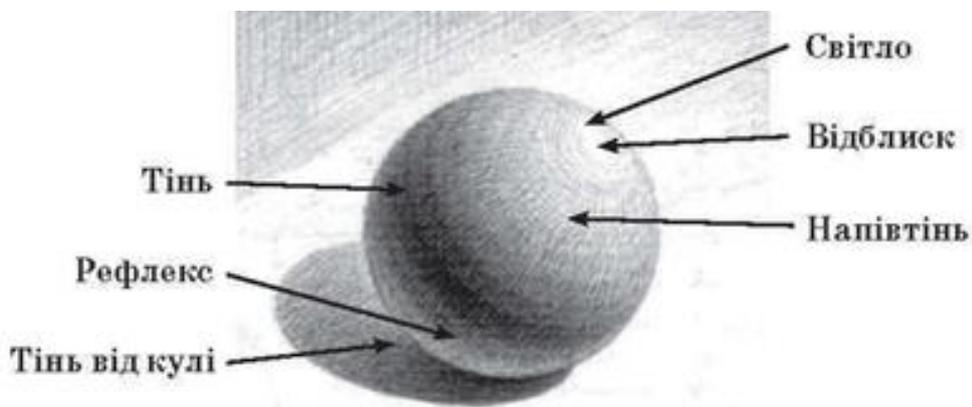
Потім перевіряємо правильність побудови кулі - дуга окружності повинна бути проведена на однаковій відстані від центру кулі по всій довжині.

Четвертий етап

Рішення великих тональних відносин (світло, тінь, напівтінь, відблиск, рефлекс, падаюча тінь).

Проаналізуйте розподіл світла і тіні на гіпсовій кулі.

Визначте загальну тональність кулі.

Мал. 47.

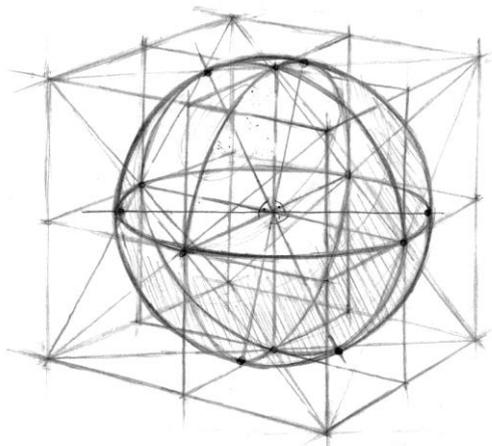
Освітлену частину поверхні предмета називають світлом, а частина поверхні тіла, яка прихована від джерела освітлення та знаходиться в тіні, називають власною тінню. Падаючої тінню називають тінь, що відкидається від одного предмета на інший. Між світлом і тінню лежить півтінь (її утворює промінь світла, що ковзає по поверхні, тобто падається на поверхню під яким-небудь кутом).

Блік(відблиск) - це найсвітліша точка на поверхні предмета, і виходить вона на гладких предметах в тих місцях, куди промені джерела світла падають перпендикулярно. Рефлекс - відображення від іншого предмета.

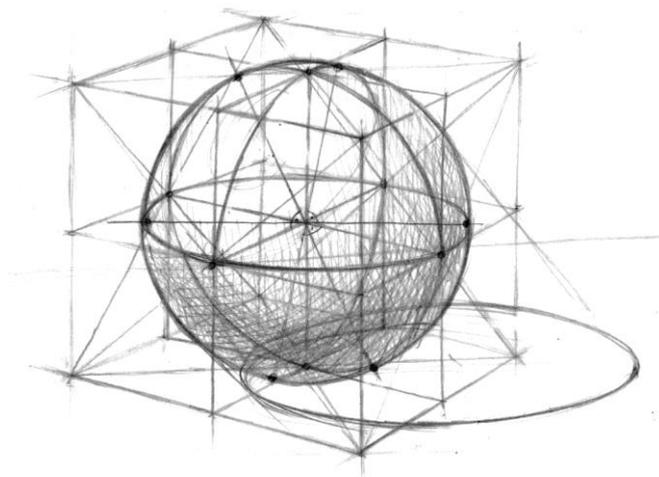
Зміна світлосили окремих площин предмета залежить від положення їх в просторі щодо джерела світла.

Поспостерігайте, як по формі кулі розподіляється світло, де розташовується відблиск, де півтінь і де тінь; і все це відзначається на малюнку легкими лініями. Ці лінії повинні служити межами тональними градаціями.

Щоб правильно витримати малюнок в тоні, роблять таким чином: прокладають тоном від межі півтіні, напівтіньову і тіньову частину кулі (Мал. 48.).

Мал. 48.

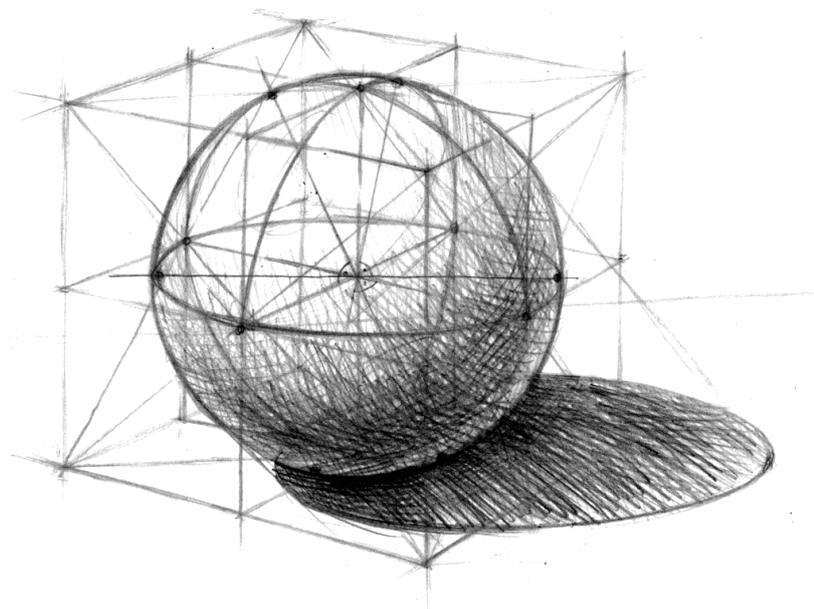
Мал. 49.

Потім від межі тіні, але вже більш сильним тоном - всю тіньову частину, включаючи рефлекс. Не слід залишати поверхню рефлексу світлою, він повинен бути темнішим півтіні. Світло рефлексу досягається затемненням поверхонь які знаходяться поряд.

Падаюча тінь кулі має форму еліпса (Мал. 52.).

П'ятий етап

Більш детально опрацювання форми. Напрямок поверхні форми слід показувати напрямком штриха. Світлотіньові переходи на тілах обертання в зображенні треба передавати якомога непомітніше (Мал. 53.).

Практична робота № 7 Малюнок групи гіпсових тіл (куб циліндр куля)

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження, ознайомлення з конструктивними особливостями предметів гранних гіпсових тіл.

- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.

- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

- *ТНЗ:* телевізор.

- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент.

1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок стола і табуретки)

3.3. Прибирання робочого місць.

Рисунок геометричної композиції з натури

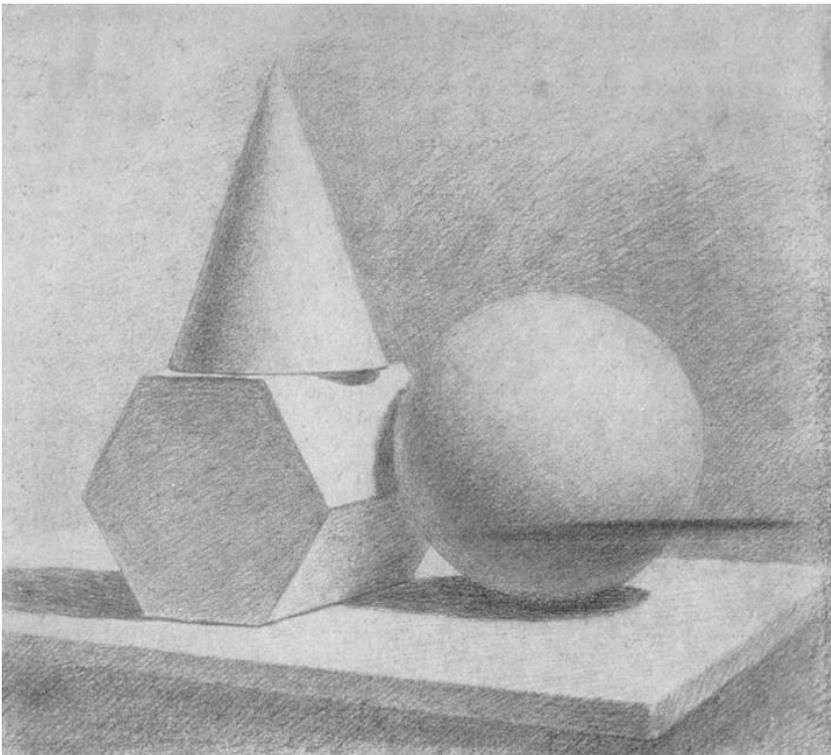
1. Виконаєте ескіз композиції, що дозволяє визначити основні пропорції усієї групи предметів і кожного з них, а також положення в просторі об'єктів у міру їх видалення в глибину простору. У узагальненому виді зображуватимете кожне геометричне тіло з урахуванням перспективних змін. Приділите на цьому етапі особливу увагу величині і місцю усієї композиції на листі. Розміщення в листі групи, що стоїть на площині, предметів припускає нижнє поле витримувати меншим за розміром, ніж верхнє. Ліве і праве поле приблизно однакове за величиною. З боку того, що малювати його можна дещо збільшити, що надасть виразність зображенню. 2. Приступаючи до побудови, перенесіть знайдене в ескізі рішення на формат. При компонов-ке усієї групи ще раз уточніть протяжність по висоті і ширині : якщо ширина більше висоти, то слідує аркуш паперу розташувати горизонтально; якщо більше висота, то виберіть вертикальний 17 формат; якщо уся композиція вписується в квадрат, то вибір формату може бути як вертикального, так і горизонтального. 3. Далі уточнюєтете пропорції геометричних тіл, що входять в композицію, і розмістите їх по просторових планах. Підстави ближніх форм на листі зображаються нижче, підстави даль-них об'єктів передаватимуться вище. Для того, щоб

витримувалися правильно пропорції між тілами, візьміть за модуль відрізок однієї з форм, який відповідає її ділянці, не на-ходящомуся в перспективній зміні. Цим відрізком слідє упродовж усього процесу ра-боты над малюнком композиції перевіряти вірність пропорційного рішення.

4. Приступайте до зображення форм в перспективі. Кожне геометричне тіло було вже на-рисовано окремо, тому складності в передачі їх форми тут не буде. Ускладнення состо-ит в тому, що тепер робота проводитиметься з групою предметів. Їх треба малювати поетапно разом: від великої форми усіх відразу геометричних тіл до приватних завдань по передачі індивиду-альних рис, що становлять композицію форм. Базові осі, напрями руху форм відразу уточните по просторовому розміщенню форм. Використовуйте метод від гранної форми до тіла вра-щення при зображенні кулі, конуса, циліндра. Лінії побудови мають бути тонкими.

5. Уточните правильність побудови усієї групи предметів : чи переданий взаємозв'язок об'єк-тов в просторі, чи витримані пропорційні стосунки як усередині самих форм, так і меж-ду собою. Для розкриття конструкції виконасте необхідні перерізи. Виділіте в лінійному ри-сунке через потовщення лінії ближні ділянки форм.

6. Приступайте до тонального рішення композиції. Починайте з тіньових ділянок форм ком-позиции. Потім переходите до напівтіньових. Порівнюйте між собою по силі тону тінь з тінню, по-лутень з півтінню, як усередині об'єкту, так і між ними. Згідно з напрямом освітлення про-ложите тіні, що падають. Продовжуючи роботу над тональним зображенням, виявите долі рефлексів, відблиски на освітлених поверхнях. Посильте тональний контраст в ділянках заломлення форми на передньому плані. Ослабте жорсткі контури контура предметів. Таким чином, отримані уміння при зображенні окремих геометричних тіл, вирізок в них, створення простих комбінацій на збільшення до базових конструкцій деталей дозволяють ре-шать складніші завдання по створенню об'ємно-просторових композицій, як на цьому ета-пе, так і надалі при зображенні різної міри складності архітектурних форм і архітектурних композицій.

Практична робота № 8. Зображення фруктів та овочів в поліхромній техніці

Вид заняття: практичне.

Тип заняття: урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета заняття:

- *навчальна:* ознайомлення з основними правилами роботи акварельними фарбами; удосконалити навички зображення натюрморту; набуття навичок зображення предмету на площині в кольорі.
- *розвиваюча:* розвиток у студентів об'ємно – просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *Обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТЗН:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал для ТЗН:* відеоуроки.

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття.

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів(перегляд), виставлення оцінок.
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (*Етюди овочів та фруктів в різних кольорових гаммах*).
- 3.3. Прибирання робочих місць.

Послідовність роботи над натюрмортом. (Акварель)

- 1.Вибирається точка зору. Визначається положення предметів щодо рівня очей художника. (Пошукові ескізи можуть бути виконані як на окремому аркуші, так і правом, лівому верхньому куті аркуша)
- 2.Промальовувати художню лінію горизонту.
- 3.Намітити від краю листа «поля». Вони виконуються для того, щоб предмети центральної композиції картини не впиралися своїй верхній, нижній і бічний частинами в край картини.
- 4.Знаходження центру картинній площині. Для цього прорисовуємо на папері хрест з серединних ліній по вертикалі і горизонталі або діагоналей з кутів картини.
- 5.Визначити штрихами місце розташування і розмір предметів натюрморту.
- 6.Ледь торкаючись олівцем аркуша паперу, промальовувалися серединні лінії предметів і сліди предметів, так звані лінії підстави предметів натюрморту. Серединні лінії вимальовуються паралельно бічному краю паперу, сліди паралельно нижньому краю паперу.
- 7.Перевірити розташування осей і слідів. Осі різних предметів не повинні збігатися один з одним і з вертикальною серединою картини. Сліди предметів теж не повинні збігатися або перебувати на одній лінії. Це порушує закони композиції.
- 8.За допомогою візуального методу уточнюються розміри, форма і розташування предметів. Для цього необхідно обрати модуль, за допомогою якого будемо працювати.

9.Тонкими лініями намітити невидимі частини предметів, місця зламу форми, розташування тіней.

10.Малюнок повинен бути виконаний тонкими лініями, щоб вони не просвічували через акварель.

11.Перша прокладка тоном (для малюнка олівцем і техніки гризайль), або локальними кольорами для живопису. Дотримання тональних змін на світлі і в тінях. Починаючи писати, не захоплюйтеся деталями, постарайтеся узагальнено прописати всю поверхню аркуша.

12.Уточнення кольору. Опрацювання основних мас предметів і форм.

13.Якщо вам знадобитися щось послабити в тоні, спробуйте промити це місце чистою водою і написати заново.

14.Деталі опрацьовуються поступово тонким пензликом по сухому шару фарби. Основна робота на цьому етапі - виділити головне, і домогтися цілісності композиції.

Практична робота № 9. Вступ. Малюнок простих геометричних тіл (куб, конус)

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* оволодіти знаннями побудови простих геометричних тіл; Удосконалити вміння працювати з олівцем та гумкою.
- *розвиваюча:* розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заклучна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (замальовки куба конуса з різних ракурсів)
- 3.3. Прибирання робочого місць.

ВСТУП

У навчанні студента архітектора художня дисципліна «Академічний рисунок» є однією з основних дисциплін.

Творча робота архітектора немислима без навичок малювання: він повинен уміти грамотно, швидко виконувати рисунки, ескізи і наброски з натури.

Академічний рисунок, як засіб графічної передачі видимого об'єкта або предмета, позбавлений вивчення реальних форм, неминуче зорозпадається.

Без серйозної реалістичної школи в образотворчому мистецтві з'являються самодіяльність, дилетантство, примітивізм, і в кінцевому результаті, формалізм.

Не навчившись грамотно зображати природу, не можна успішно рухатися по шляху образотворчого мистецтва. Тільки в довгій і наполегливій роботі по вивченню природи студент архітектор придбає справжні практичні знання і вміння володіти на практиці методами і прийомами графічного зображення своїх творчих ідей.

«Невпинно малювати з природи - ось школа, найбільш вища і вірна», - говорив І.Е. Репін своїм учням.

2. Основні положення теорії лінійної перспективи.

Щоб правдиво намалювати предмет на площині паперу, треба передати його видиму перспективну форму (перспективу) з усіма характерними особливостями і властивостями: будовою, пропорціями, об'ємом, матеріалом, розташуванням у просторі.

Перспектива (від лат. *Perspectus*- побачений крізь що-небудь, ясно побачений) один із способів зображення об'ємних тіл на площині або іншій поверхні відповідно до уявних змін їх величини, форми і чіткості, викликаних розташуванням у просторі і мірою віддаленості від спостерігача. Теорія лінійної перспективи вивчається у спеціальному курсі нарисної геометрії. Тому розглянемо тільки окремі елементи спостережливої перспективи, знання яких необхідне при малюванні з природи.

Розміри форма предметів змінюються залежно від відстані і положення їх відносно точок зору.

Залежно від того, де знаходяться предмети, вище або нижче рівня очей, далі або ближче від нас, залежно від їх повороту видима форма предметів значно змінюється:

а) при віддаленні від ока розміри предметів поступово зменшуються;

б) горизонтальні лінії (горизонтальні сторони дахів, краї тротуарів, рейки і т.д.), віддаляючись, прямують до умовної площини, розташованої на рівні очей глядача. Ті з них, що знаходяться вище за рівень очей, при віддаленні йдуть зверху вниз, а ті, що знаходяться нижче, прямують знизу вгору. Паралельні горизонтальні лінії, віддаляючись, не тільки зближуються, але на рівні очей сходяться в одну точку;

в) все, що в природі має вертикальний напрям (стовпи, вертикальні стіни будинків і т.д.) на рисунку виглядає вертикальним;

г) перспективний вигляд предметів циліндричної форми залежить від зміни круглих основ.

Щоб добре уявити основні перспективні зміни і навчитися вільно бачити їх при зображенні природи, познайомимося з основними елементами перспективи:

- Прямокутна проекція точки зору на площину називається головною точкою.

- Прорізна вертикальна площина, через яку людина спостерігає предмети називається картиною.

Лінія горизонту утворює з перетином з предметом уявної горизонтальної площини, що проходить на рівні очей. Якщо ми піднімаємося вгору або опускаємося вниз, то відповідно до зміни рівня ока змінюється і положення лінії горизонту.

Залежно від того, де знаходиться предмет - вище за рівень очей або нижче, видима його форма виглядає по-різному. У предметів, які розташовані вище за лінію горизонту, видні їх нижні сторони, а у предметів, що знаходяться нижче - верхні. При цьому значно змінюється напрям горизонтальних ліній (ребра куба, грані площин), що віддаляються від нас в яку - небудь сторону.

2.1. Перспектива горизонтальних ліній і площин.

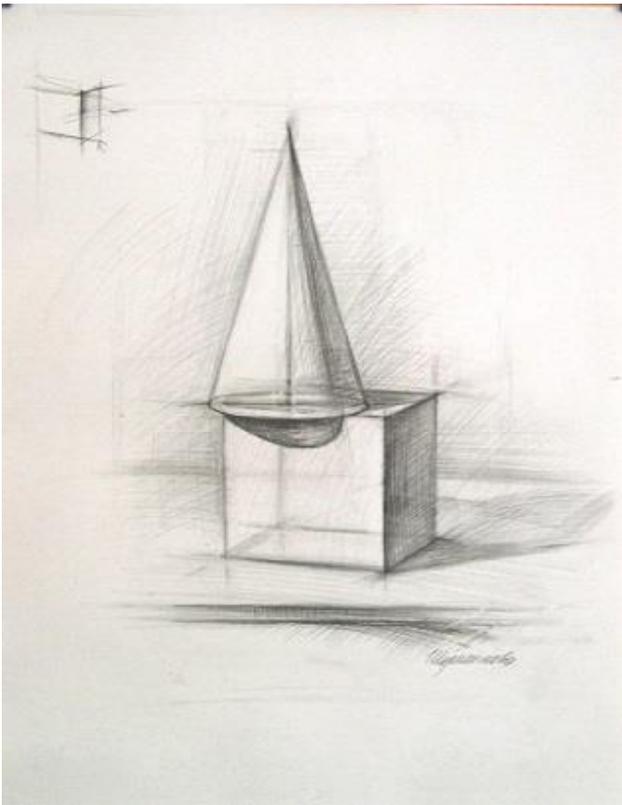
Оскільки об'ємний предмет є поєднанням поверхонь у просторі, а поверхня обмежена певною лінією, то зміна контурів того чи іншого предмета по відношенню до глядача залежить від положення поверхонь у просторі, які створюють цей предмет, і ліній, що обмежують площини.

Якщо горизонтальні прямокутник або квадрат по відношенню до картинної площини розташовані під кутом, то ідучи в глибину, їх сторони (лінії) будуть направлені не в головну точку, а в точки сходу, розташовані по праву і ліву сторони від неї.

Щоб намалювати предмет круглої форми, треба коло вписати в квадрат, потім побудувати квадрат у перспективі, а потім по допоміжних точках вписати в нього еліпс. При зображенні в перспективі кола треба звертати увагу на плавне округлення замкненої кривої і на те, щоб передня половина кола, зображеного в перспективі, була більшою, ніж задня.

У процесі малювання куба і конуса, ведеться розбір конструктивної будови, положення предметів у лінійно-просторової перспективі, виконується тональний малюнок, що передає форму і об'єм предметів в умови заданого освітлення.

Крім конструкції і пластики окремих предметів, в даному малюнку вирішується завдання розташування і компоновання предметів не тільки в просторі, але і між собою. Два предмета повинні представляти єдину групу і виглядати композиційно цільно в листі.

Практична робота № 10. Комбінаторика з геометричних тіл (куб, шестигранник, куля)

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; удосконалити вміння працювати з олівцем та гумкою.
- *розвиваюча:* розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (натюрморт з конструктивно простих предметів)
- 3.3. Прибирання робочого місця.

Комбінаторика з геометричних тіл (куб, шестигранник, куля)

1. Етапи виконання зображення з натури

Малювання з натури являє собою подвійний процес - навчально-пізнавальний та художньо-творчий. Зображення має бути правильним і образним, тобто воно повинно відображати об'єктивні властивості та особливості (суть і форму) предмета, а також суб'єктивне ставлення художника до того, що він зображує. До об'єктивних даних предмета відносять закономірності будови форми, колір, фактуру, співвідношення розмірів, а до суб'єктивних - особисте ставлення художника до предмета, тобто те, що його найбільше зацікавило, схвилювало у ньому.

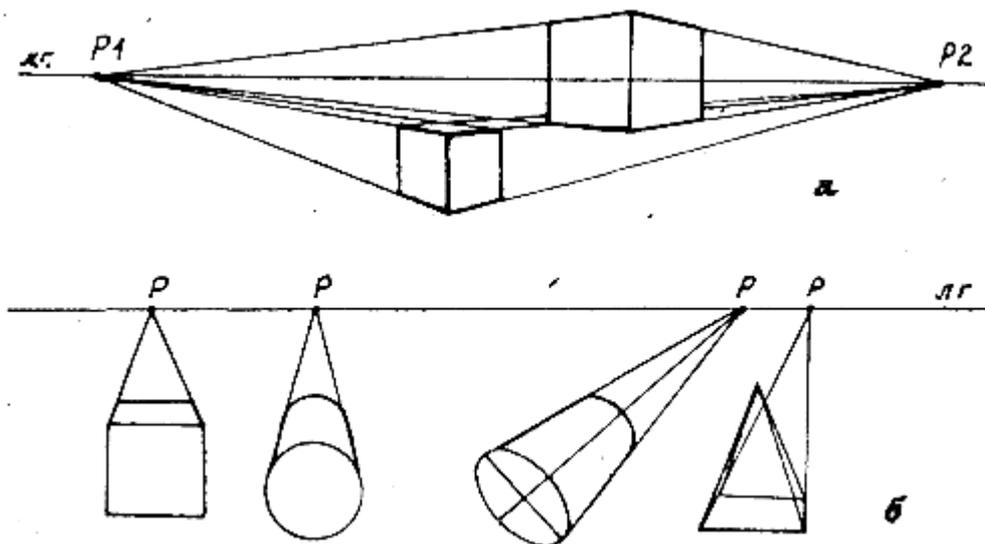
Малювання послідовно здійснюється в три етапи:

1. Фіксація та осмислення першого враження про натуру (живе споглядання).
2. Вивчення та аналіз натури (абстрактне мислення).
3. Зображення натури (практика).

На початковій стадії прагнуть одним поглядом охопити весь предмет, закарбувати у пам'яті цілісний його образ. Якщо зображений предмет має складну форму, то його порівнюють з простішим, узагальнюючим предметом. На даному етапі важливо також уявити загальне розміщення зображення на аркуші, подумки скомпонувати малюнок. Правильна композиція повинна займати від 1/3 до 4/5 аркуша.

На другому етапі аналізують форму предмета, визначають напрями площини і ліній, їх характер, співвідношення розмірів частин предмета (пропорції).

Один з найпростіших предметів – куб, залежно від розміщення його відносно точки зору спостерігача та лінії горизонту можна бачити однією, двома та трьома гранями (мал. 50, а).

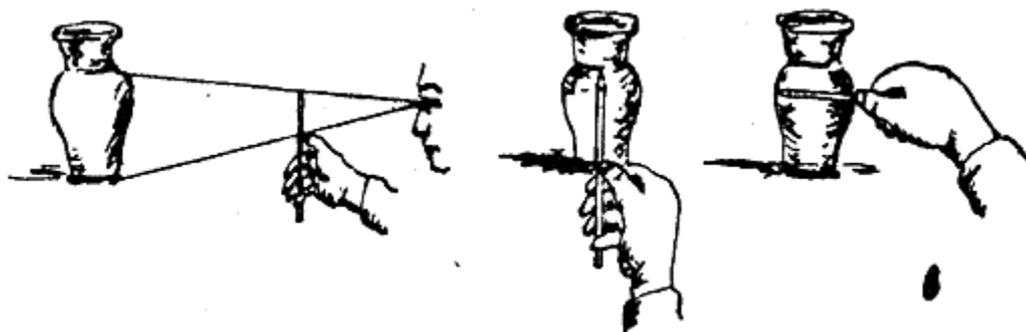
Мал. 50. Перспектива простих геометричних тіл

Усі прямі конструктивні лінії (ребра граней), якщо їх продовжити, перетнуться на лінії горизонту (л.г.) в характерних точках сходу $P1$, $P2$. Точки сходу збігаються в одній центральній точці сходу P , якщо предмет знаходиться прямо перед спостерігачем, а конструктивні лінії проходять перпендикулярно до картинної площини (паралельно головному променю зору), або якщо кут нахилу ліній сходу до ліній горизонту близький до 90° (мал. 1, б).

2. Метод візування

Співвідношення розмірів частин предмета (пропорції) визначаються способом візування (мал. 51). Для цього олівець тримають мізинцем і безіменним пальцем. Верхній кінець олівця розміщують по верхньому променю зору, спрямованому до якого-небудь верхнього орієнтира.

Великий палець рухають уздовж внутрішньої сторони олівця до збігання кінця нігтя з нижнім променем зору, спрямованим до нижнього орієнтира (наприклад, краю предмета). Вимірювання проводять, максимально витягнувши руку. Олівець може розміщуватись вертикально, горизонтально або похило, але завжди у вертикальній площині. Зміривши, наприклад, ширину предмета, не змінюючи положення великого пальця на олівці, переносять олівець в напрямі висоти предмета і порівнюють, скільки разів ширина вкладається у висоту. Так само визначають, у скільки разів один предмет більший за інший.

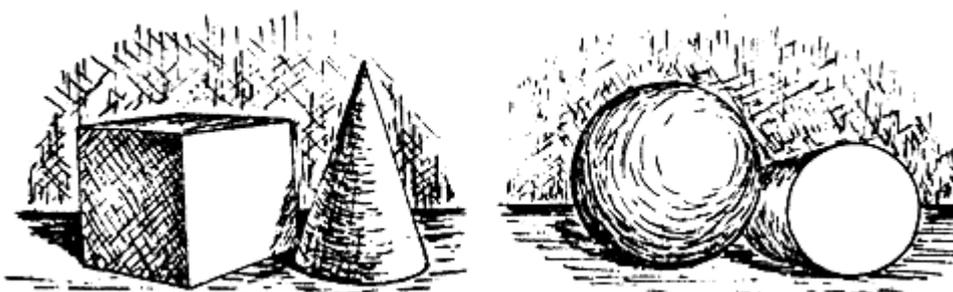
Мал. 51. Застосування способу візування для визначення пропорцій предмета

Одержані методом візування співвідношення необхідно відтворити в малюнку. Далі так само визначають кути нахилу тієї чи іншої лінії до вертикалі або горизонталі, поставивши олівець вертикально (горизонтально) до цієї лінії. Чергуючи виміри з проведенням ліній на аркуші, одержують лінійно-конструктивний начерк предмета, який слід виконувати тонкими чіткими лініями.

3. Виконання тонального малюнка простих геометричних тіл

Для визначення та відображення тональних і світлотіньових співвідношень на малюнку необхідно виявити на зображуваному предметі найсвітліші плями (відблиски – *бліки*) та найтемніші місця (*тіні*). Поступовий перехід від білку до тіні включає *півтіні* різної сили. На тінювий бік предмета може падати відбите сусіднім предметом світло і створювати на тіні *рефлекс* – світлу ділянку (мал.52).

Найсвітлішою частиною предмета кубічної форми є одна з передніх граней, на яку падає найбільше світла. Предмет конічної форми (мал. 52) має білк з боку падаючого світла, а на тінювому його боці відбите кубом світло створює рефлекс.

Мал. 52. Світлотіні на предметах різної форми

Куля має чітко виражений круглий білк з боку падаючого світла. Циліндр може освітлюватися так само, як конус, при його вертикальному положенні або мати рівномірно освітлену основу і світлотіньову бічну поверхню з рефлексом від кулі (мал. 3).

Тінь, що падає від предмета на опорну поверхню або на сусідній предмет, залетить від сили падаючого світла і світлоти забарвлення предмета (опори). На темних предметах тінь густіша,

більш розпливчата, ніж на світлих. Форма тіні залежить від форми предмета, напряму променів падаючого світла.

Предмети круглої форми (куля, циліндр тощо) мають рівномірний перехід від світлих плям до напівтіней і тіней, а для огранених предметів (куб, піраміда тощо) характерні різкі контрасти світла й тіні на межі двох площин, особливо коли вони по-різному освітлені.

Здійснивши світлотіньовий аналіз, переходять до третього етапу – виконання тонального малюнка.

Перед тим як почати зображення природи, її необхідно вивчити поглядом, "схопити" всю композицію і подумки зрівняти з близьким за формою предметом – створити первинний зоровий образ. Далі треба порівняти композицію предметів з формою аркуша й визначити, у якому напрямі його краще розмішувати. Горизонтальні, статичні композиції розташовують горизонтально, а вертикальні, динамічні – вертикально. Легкими, м'якими лініями слід окреслити на аркуші всю композицію, при цьому, як уже зазначалося, вона повинна займати від 1/3 до 4/5 аркуша. В нижній частині залишають трохи більше місця, ніж у верхній, а з боків – однакові поля.

Наносячи штриховку різних густини і напряму, підкреслюють форму предмета та силу освітлення його частин. Для штрихування плоских граней куба та піраміди користуються вертикальними або перехресними штрихами, котрі добре відображають форму плоскої поверхні, а також виявляють положення її в просторі, підкреслюють вертикальність або нахил до площини опори. Використовуючи округлі штрихи різної густини і кривизни, котрі можуть бути паралельними і перехресними, підкреслюють кривизну поверхні. Штрихи однакової кривизни використовують при зображенні циліндричних поверхонь, а штрихи рівномірно змінної кривизни – для зображення конічних поверхонь, а також тих циліндричних поверхонь, що повернуті в глибину перспективи.

Неприпустимо наносити хаотичні штрихи або затушовувати штрихи папером, пальцями тощо. Не рекомендується надто інтенсивно терти гумкою неправильно проведені лінії. Достатньо, притиснувши гумку до аркуша, енергійно провести нею вздовж зайвої лінії.

Падаючі тіні штрихують так, щоб підкреслити форму предмета і властивості матеріалу. Шорсткі поверхні не мають різких бліків, падаючі на них тіні злегка "розмиті". Гладенькі поверхні відзначаються різкістю відблисків, чіткістю тіней та рефлексів. Дерев'яні предмети завжди мають своєрідну текстуру, внутрішню будову, що відображається на зовнішньому вигляді. Це необхідно враховувати при виконанні штриховок.

Штриховку починають з найтемніших ділянок, потім переходять до менш темних і так далі до найсвітліших, а завершують оточуючими предметами та підставкою. Тіні штрихують за формою предметів залежно від напряму падаючого світла.

Слід постійно пам'ятати, що детальній обробці підлягають лише основні, цільові об'єкти зображення, а інші, додаткові предмети зображують розмито, вони не повинні "вихоплюватись" наперед, а лише слугувати тлом основному предмету зображення.

Закінчений малюнок порівнюють кілька разів з натурою і поправляють помічені неточності. У правій нижній частині аркуша слід вказати прізвище та ініціали виконавця, групу.

Практична робота № 11. Малюнок групи гіпсових тіл (куб циліндр куля)

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна*: закріпити знання законів лінійної та повітряної перспективи; набуття навичок знаходження точок сходження, ознайомлення з конструктивними особливостями предметів гранних гіпсових тіл.
- *розвиваюча*: Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна*: виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання*: (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ*: телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ*: відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

- 3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),
- 3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок табуретки в різних ракурсах)
- 3.3. Прибирання робочого місць.

Малювання натюрморту з геометричних тіл. (куб, циліндр, куля)

Засвоївши правила зображення окремих геометричних тіл, переходять до малювання натюрморту з групи геометричних тіл. Цей навчальний натюрморт є першим завданням, направленим на оволодіння грамотою рисунка. Рисунок нерухомої натури з геометричних тіл дозволяє, не поспішаючи, розібратися в необхідних закономірностях малювання з натури. Спостерігаючи предмети в просторі, ми бачимо і надалі враховуємо їх тривимірність.

Малюючи просторові предмети на площині аркуша паперу, необхідно зображати відповідно до зорових сприйнятів людини перспективні скорочення. При малюванні натюрморту важливо процес роботи розділити на етапи.

У древніх греків було прислів'я, що «той добре вчить, хто добре розчленовує». У розділі 8 цих вказівок на стор

Малювати групу геометричних тіл складніше, ніж окремі форми. Крім визначення пропорцій і тональних відношень на рисунку треба виконати перспективну побудову декількох предметів, різних за формою і розташованих в різних ракурсах відносно того, хто малює. У натюрморті кожний з предметів має бути узгоджений з іншими. Розглянемо побудову групи геометричних тіл - куба циліндр куля. Головне завдання при малюванні групи геометричних тіл, що мають криві і грановані поверхні, полягає у виявленні їх форми. Основним засобом для цього є світлотінь, з допомогою якої на рисунку виявляються не тільки форма, але і характер поверхні.

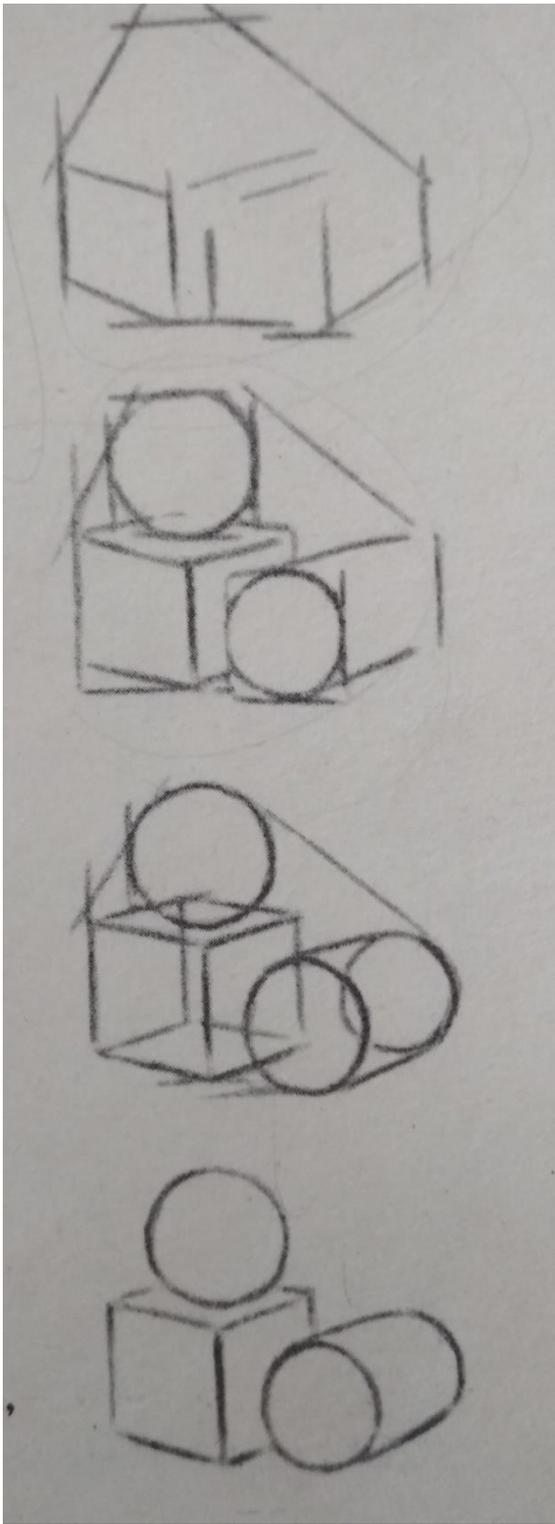
Розглянемо послідовність малювання натюрморту, що складається з куба, циліндра і кулі. Спочатку потрібно продумати композицію рисунка, намітити загальні габарити предметів, край

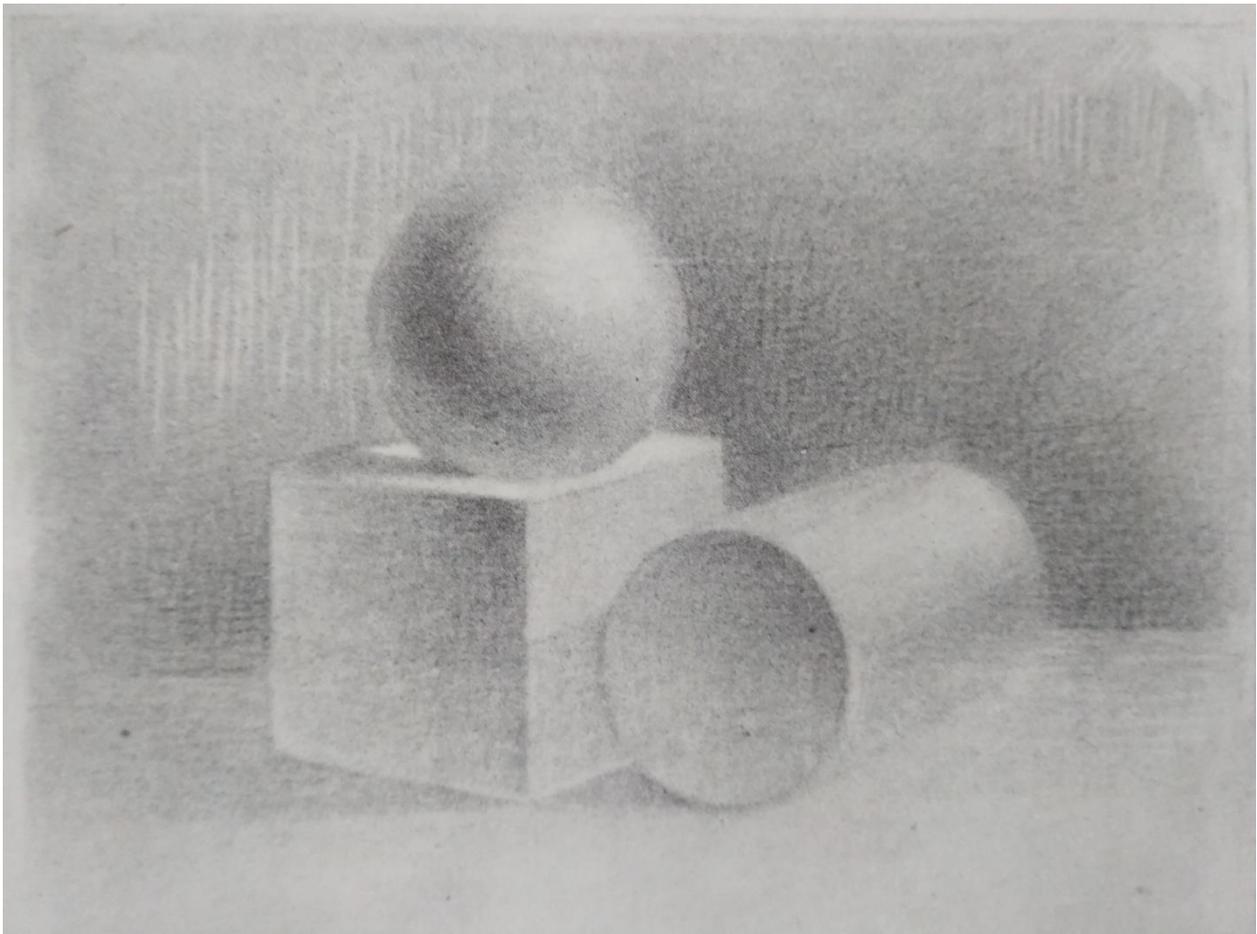
куба, що служить підставкою для кулі. Потім треба визначити розташування кожного предмета, його пропорції і форму в перспективі оскільки група тіл розташована в цьому випадку нижче за лінію горизонту (верхній край аркуша паперу), верхня основа циліндра буде зображатися більш вузьким еліпсом, ніж нижня. Конструкцію предметів промальовують повністю, намічаючи їх невидимі частини. Перевіряючи побудову рисунка, продовжують паралельні лінії в напрямі точок сходу, визначають напрям світла і намічають основні тіні, що дозволяють сприймати рисунок об'ємним.

Пропорції предметів перевіряють шляхом порівняння натури і рисунка в просторовому і світлотіньовому сприйнятті.

На останньому етапі малювання переходять до уточнення об'ємів, для чого перевіряють розміри основних тіней і вивіряють тіньові відношення. Виявляючи штрихом об'єм предмета, потрібно пам'ятати про особливості розподілу світлотіней на поверхнях гранованих тіл і тіл обертання.

Практична робота № 12. Малюнок драперії

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* навчити зображувати предмети складної форми, передавати їх матеріальність; Удосконалити вміння працювати з олівцем та гумкою.
- *розвиваюча:* розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)
- *ТНЗ:* телевізор.
- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

- 1.1. Організаційний момент.
- 1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

- 2.1. Підготовка студентів до заняття.
 - 2.1.1. Актуалізація опорних знань.
 - 2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- 2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

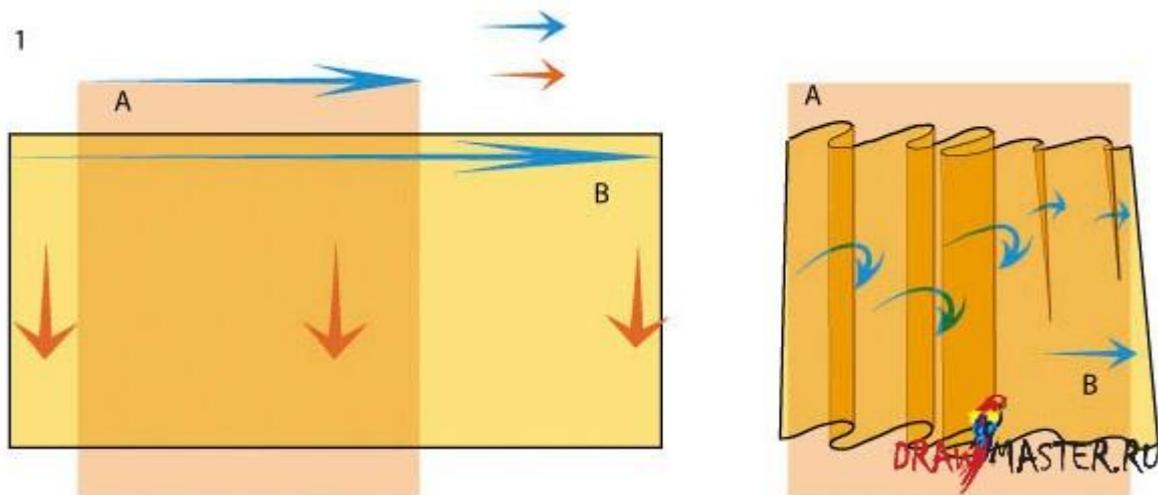
3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (нарис фрагменту одягу)

3.3. Прибирання робочого місць.

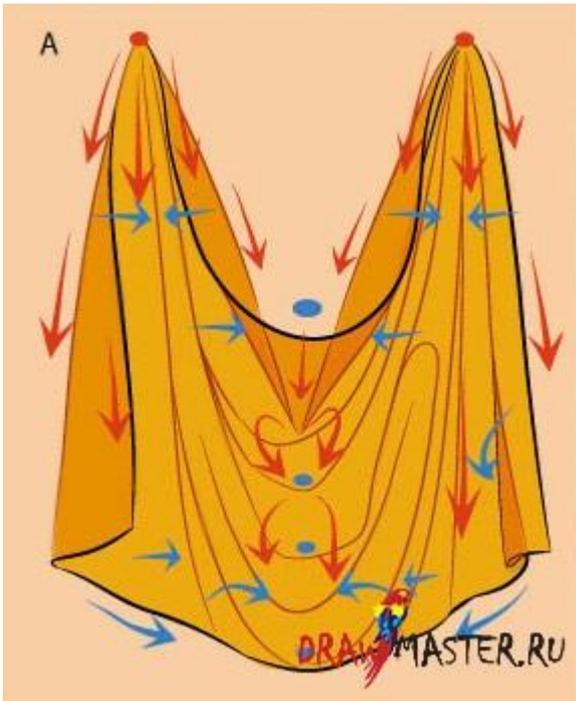
Побудова тканини на прямий і криволінійної площині.

Для того щоб правильно малювати драпірування треба зрозуміти систему побудов і змін площини тканини в залежності від властивостей тканини, її положення на іншій площині, освітлення.

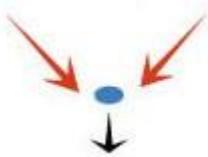

Умовні позначення на всіх зображеннях : А - умовна площина. В - площину тканини. Стрілочки - вектора зміщень: червона - розтяг, провисання тканини під власною вагою, синя - стиснення, що утворює складку. Для більш повної картини тканину зображено прозорою. Драпірування, (франц.), тканину, якою наділяються фігури на картинах і в скульптурі, будь-яке зображення площини тканини . Т. к. площину тканини по своїй природі пластична, то покладена на будь-обсяг (куля, куб, конус тощо) утворює складки (драпірується). Складки також виникають при будь-якому зміщенні площини тканини, при приміщенні площини тканини на поверхню меншої площі, при нерівномірному розтягуванні або стисненні тканини. Тут ми розглянемо найбільш часто зустрічаються випадки утворення складок (драпіровок). На малюнку зображена абстрактна площину А, менша за площею ніж площину тканини В. Поміщаємо тканина на площину так, щоб її ширина відповідала ширині площині (стискаємо по горизонталі) і отримуємо найпростішу драпіровку - прямі складки в одному напрямку. Бувають ще зустрічні складки. Це залежить від того, в який бік спрямований злам площини тканини.

В даному випадку на лежачу тканина буде діяти тільки сила «стиснення», напрям показано синіми векторами.

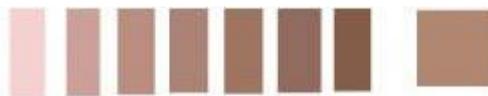
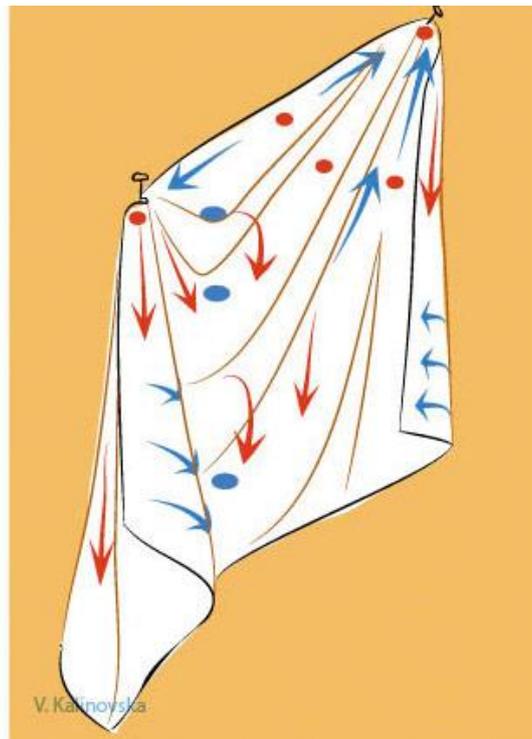
Провисшая тканина.
 Червоні стрілки показують як може провиснути тканина під власною вагою. Ці зміщення виникають під дією сили тяжіння, яка практично завжди спрямована вертикально. Сині стрілки - зміщення тканини по горизонталі. Чорний контур показує межі площини тканини, коричневим кольором позначена можлива форма складок. Червоні кружечки показують місця найбільшого натягу матеріалу. Сині - місця провисання, де натяг мінімальний. Варто звернути увагу на те, що області провисання виникають завжди там, де вектора напруги в тканини спрямовані назустріч один одному,

а області натяжения там, где вектора направлены в противоположные стороны

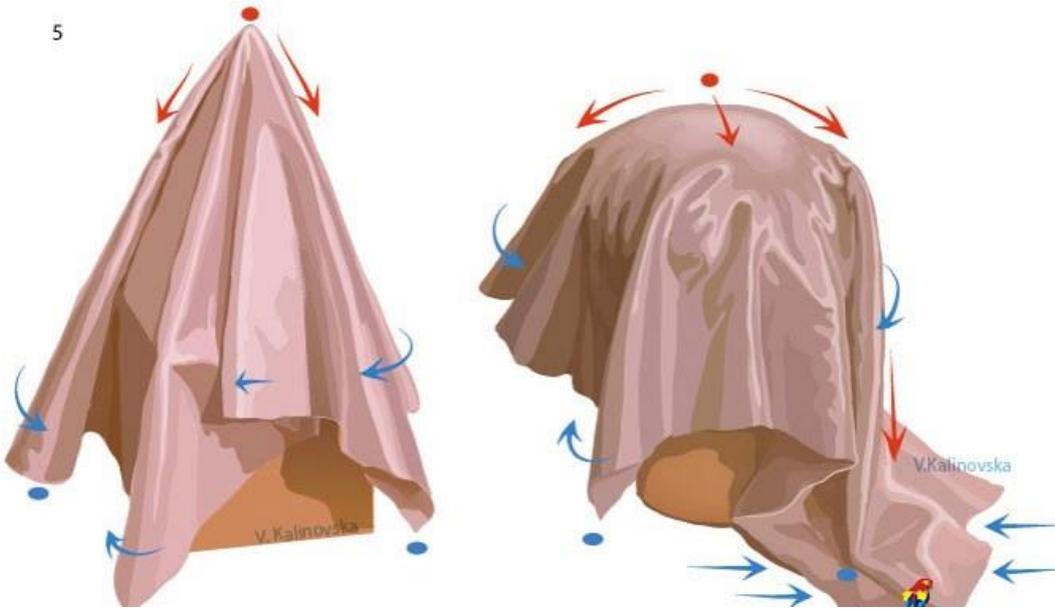

В області провисання і мінімального натягу утворюються складки (тканина драпірується), в той час як в області максимального натягу складок не буде.

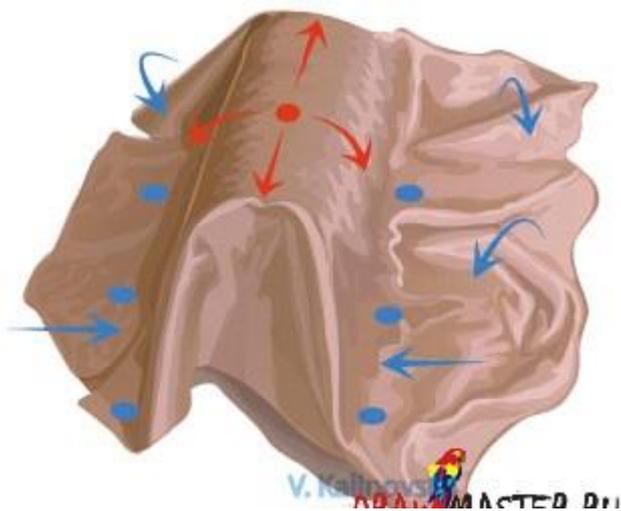

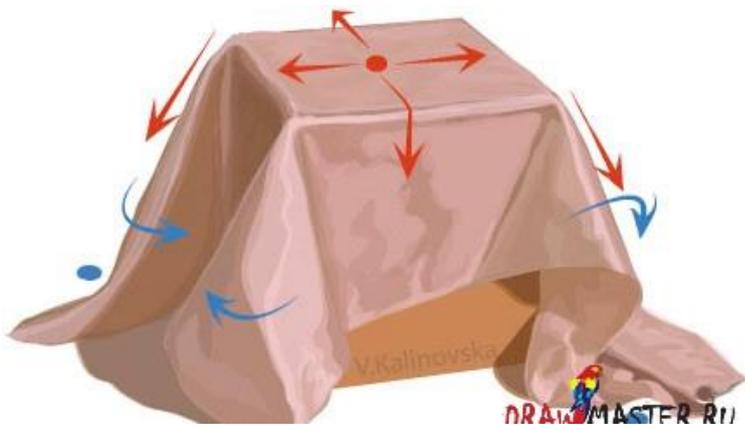
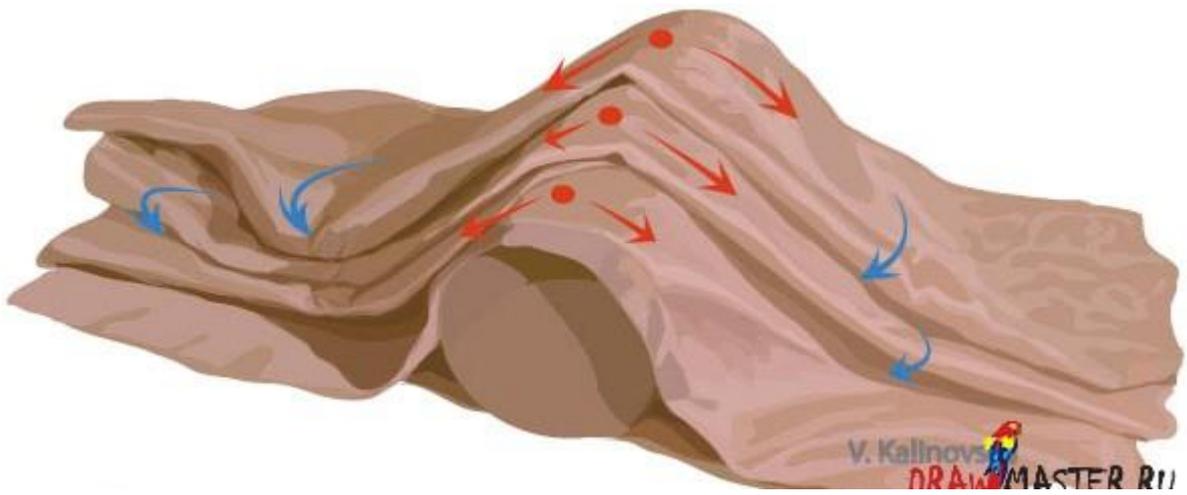
Тональний малюнок драпірування шовкової тканини. Точкове джерело світла (лампа) спрямований прямо.

5

Варто звернути увагу на те, що тканина в точках максимального натягу повторює форму предмета, на якому лежить. Особливо добре це видно на гладких драпіруваннях. В точках повного торкання (максимального натягу) тканина облягає предмет, тоді як в кутах, місцях надлишку тканини, збирається в складки, які або звисають, або лягають на іншу найближчу площину. При цьому верхні складки будуть намагатися прийняти форму рельєфу нижньої складки або поверхні.

Практична робота № 13. Натюрморт з геометричними тілами обертання (конус, циліндр куля)

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* ознайомитися з конструктивними особливостями побудови тіл; набуття навичок малювання циліндра; набуття навичок малювання предметів в залежності від розташування відносно лінії горизонту.

- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.

- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

- *ТНЗ:* телевізор.

- *Дидактичний матеріал ТНЗ:* відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент.

1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

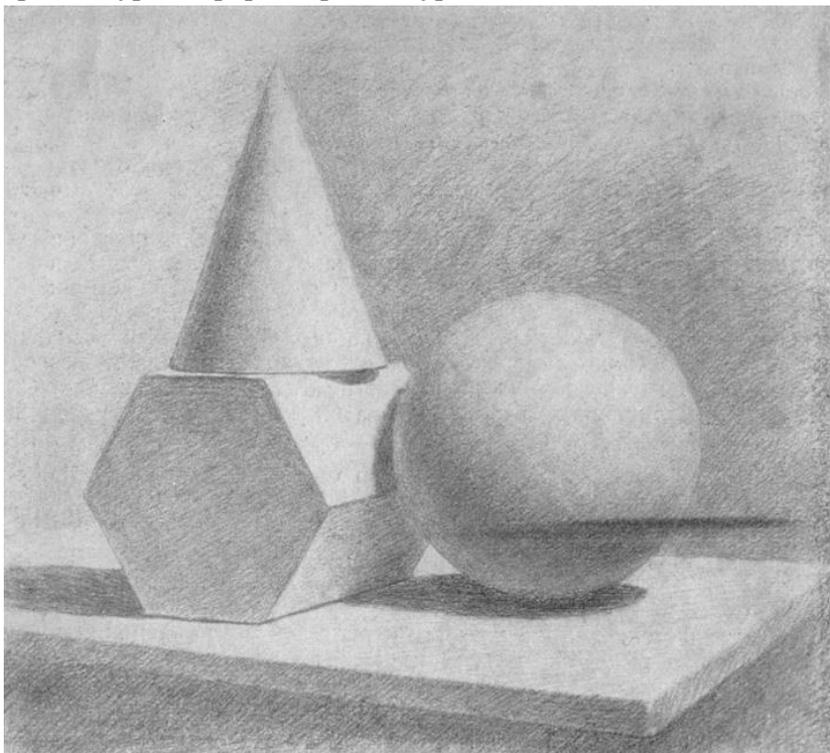
3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок нескладного натюрморту)

3.3. Прибирання робочого місць.

Рисунок геометричної композиції з натури

Виконаєте ескіз композиції, що дозволяє визначити основні пропорції усієї групи предметів і кожного з них, а також положення в просторі об'єктів у міру їх видалення в глибину простори. У узагальненому виді зображуватимете кожне геометричне тіло з урахуванням перспективних змін. Приділіте на цьому етапі особливу увагу величині і місцю усієї композиції на листі. Розміщення в листі групи, що стоїть на площині, предметів припускає нижнє поле витримувати меншим за розміром, ніж верхнє. Ліве і праве поле приблизно однакове за величиною. З боку того, що малювати його можна дещо збільшити, що надасть виразність зображенню. 2. Приступаючи до побудови, перенесіть знайдене в ескізі рішення на формат. При компонов-ке усієї групи ще раз уточніть протяжність по висоті і ширині : якщо ширина більше висоти, то слідує аркуш паперу розташувати горизонтально; якщо більше висота, то виберіть вертикальний 17 формат; якщо уся композиція вписується в квадрат, то вибір формату може бути як вертикального, так і горизонтального. 3. Далі уточнюєтете пропорції геометричних тіл, що входять в композицію, і розмістите їх по просторових планах. Підстави ближніх форм на листі зображаються нижче, підстави даль-них об'єктів передаватимуться вище. Для того, щоб витримувалися правильно пропорції між тілами, візьміть за модуль відрізок однієї з форм, який відповідає її ділянці, не на-ходящемуся в перспективній зміні. Цим відрізком слідує упродовж усього процесу ра-боты над малюнком композиції перевіряти вірність пропорційного рішення. 4. Приступаєте до зображення форм в перспективі. Кожне геометричне тіло було вже на-рисовано окремо, тому складності в передачі їх форми тут не буде. Ускладнення состо-ит в

тому, що тепер робота проводитиметься з групою предметів. Їх треба малювати поетапно разом: від великої форми усіх відразу геометричних тіл до приватних завдань по передачі індивідуальних рис, що становлять композицію форм. Базові осі, напрями руху форм відразу уточните по просторовому розміщенню форм. Використовуйте метод від гранної форми до тіла вращення при зображенні кулі, конуса, циліндра. Лінії побудови мають бути тонкими. 5. Уточните правильність побудови усієї групи предметів : чи переданий взаємозв'язок об'єктів в просторі, чи витримані пропорційні стосунки як усередині самих форм, так і між-ду собою. Для розкриття конструкції виконаєте необхідні перерізи. Виділіть в лінійному ри-сунке через потовщення лінії ближні ділянки форм. 6. Приступайте до тонального рішення композиції. Починайте з тінювих ділянок форм композиції. Потім переходите до напівтінювих. Порівнюйте між собою по силі тону тінь з тінню, по-лутень з півтінню, як усередині об'єкту, так і між ними. Згідно з напрямом освітлення про-ложите тіні, що падають. Продовжуючи роботу над тональним зображенням, виявите долі рефлексів, відблиски на освітлених поверхнях. Посильте тональний контраст в ділянках заломлення форми на передньому плані. Ослабте жорсткі контури контура предметів. Таким чином, отримані уміння при зображенні окремих геометричних тіл, вирізок в них, створення простих комбінацій на збільшення до базових конструкцій деталей дозволяють ре-шати складніші завдання по створенню об'ємно-просторових композицій, як на цьому ета-пе, так і надалі при зображенні різної міри складності архітектурних форм і архітектурних композицій.

Практична робота № 14. Натюрморт з побутових предметів з драперією.

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* Вивчення конструктивних особливостей предметів різної форми; набуття навичок побудови складної композиції; передача матеріальності предметів.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.

- *виховна*: виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Міжпредметні зв'язки:

Засоби навчання:

- *обладнання*: (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

- *ТНЗ*: телевизор.

- *Дидактичний матеріал ТНЗ*: відео-уроки

Література:

Основна:

1. Н. Ли Основы учебного академического рисунка. – М.: ЭКСМО, 2011,- 478с

2. В. Сенин Школа рисунка карандашом. – Книжний клуб, Харьков Белгород, 2010.-110с.

3. Корольов В.А. «учбовий малюнок» М., «Образотворче мистецтво» 1981р.

Допоміжна :

1. Шорохова Е.В. «учбовий малюнок» - Москва: Просвещение , 1979г.

2. Беда. Г. В. Основы изобразительной грамоты. – М., Госстройиздат, 1981.-237с.

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент.

1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок нескладного натюрморту)

3.3. Прибирання робочого місць.

Малювання натюрморту з драперією

Натюрмортами називаються зображення груп композиційно об'єднаних предметів. На відміну від портретних і пейзажних зображень натюрмортні композиції включають лише неживі предмети (слово натюрморт означає "мертва натура"). Натюрморти, у свою чергу, поділяються на квіткові, харчові (їство – рос. "снєдь"), а також складені з геометричних тіл. Дуже часто зображається натюрморт геометричних тіл разом із драпуванням (шматком тканини, складеним разом з геометричними тілами таким чином, щоб складки на ньому підкреслювали їх форму).

Композиційним центром натюрморту, як правило, є поставлене в центрі тіло, що має форму, яка легко сприймається. На мал. 4 – це добре освітлена куля, злегка закрита знизу драпуванням, що робить її на вигляд більш стійкою. Поряд з нею стоїть контрастний за формою куб. Тінь, що падає від кулі на одну із граней куба, вказує на форму кулі і підкреслює плоскість цієї грані.

Мал. 4. Натюрморт геометричних тіл з драпуванням

Складки на драпуванні гладкі, кругл, створюють рівні тональні переходи. Різні тіні означені лише біля країв тканини, під кубом і на вертикальній площині підставки.

Для виконання зображення натюрморту початку слід вивчити натуру поверховим поглядом, зафіксувати первинний зоровий образ, а потім детально – з використанням методу візування. Легкими лініями окреслити нарис композиції, порівняти його з натурою, виправити допущені неточності. Ретельно перевірити напрям ліній сходу, пропорції між предметами та їх частинами.

Кількома штрихами окреслити найтемніші місця композиції, порівняти з натурою. Подумки скласти градацію тонів на предметах від найтемніших плям тіней до найсвітліших (бліків). Визначити напрями штриховок, виконати штрихування і знову порівняти з натурою. Виправити неточності у штриховці зображень предметів. Заштрихувати тло, дотримуючись вибраної градації тонів.

У нижньому правому кутку аркуша вказати прізвище та ініціали виконавця, групу.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

Малювання з природи об'єднує навчально-пізнавальний та художньо-творчий процеси. Малювання предметів з природи послідовно здійснюється в три етапи: фіксація та осмислення першого враження про натуру (живе споглядання), вивчення та аналіз природи (абстрактне мислення), зображення природи (практика). Співвідношення розмірів предмета (пропорції) під час малювання визначаються способом візування. Для визначення та відображення тональних і світлотіньових співвідношень виявляють на зображуваному предметі найсвітліші плями (*бліки*) та найтемніші місця (*тіні*). Об'єм передається штриховкою – вертикальними, перехресними або скругленими штрихами. Натюрморт об'єднує прості тіла і драпування із складками.

Практична робота № 15. Малюнок рослинних орнаментів. Трилижник

Вид заняття: Практичне.

Тип заняття: Урок оволодіння образотворчою грамотою

Мета завдання:

- *навчальна:* ознайомлення з конструктивними особливостями побудови рослинних орнаментів «Трилижник»; набуття навичок малювання архітектурних орнаментів.
- *розвиваюча:* Розвиток у студентів об'ємно-просторового бачення і мислення.
- *виховна:* виховувати естетичне ставлення до малюнку.

Засоби навчання:

- *обладнання:* (дошка, мольберт, планшет, олівець, гумка, папір)

- ТНЗ: телевізор.

- Дидактичний матеріал ТНЗ: відео-уроки

Хід заняття

I. Вступна частина.

1.1. Організаційний момент.

1.2. Повідомлення теми і мети заняття

II. Основна частина.

2.1. Підготовка студентів до заняття.

2.1.1. Актуалізація опорних знань.

2.1.2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

2.2. Практична робота студентів.

III. Заключна частина.

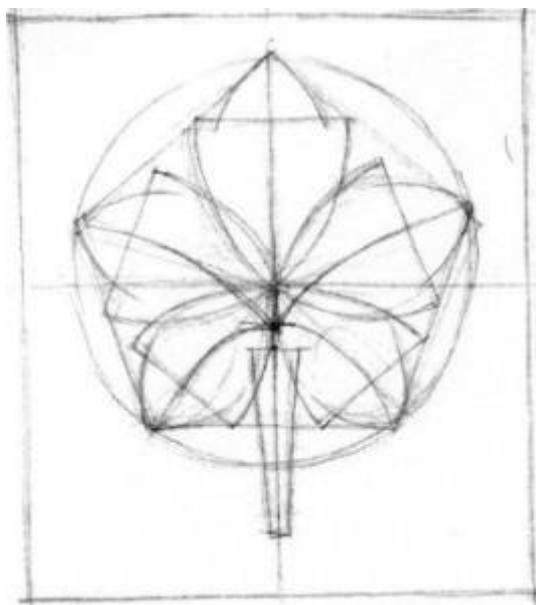
3.1. Підведення підсумків заняття: аналіз роботи студентів (перегляд),

3.2. Оголошення домашнього завдання (малюнок кімнатних квітів)

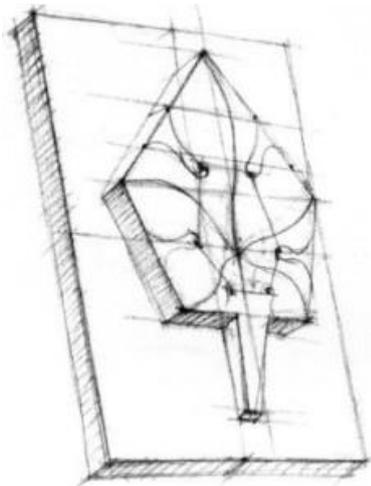
3.3. Прибирання робочого місця.

Як намалювати олівцем гіпсову розетку? Зображення орнаменту гіпсової розетки слід починати з розміщення її на аркуші паперу. При цьому зображення розетки необхідно починати з зображення прямокутної плити, а не самого орнаменту. Для цього планують видиму з даної точки зору загальну форму, верхні, нижні і бічні кордону.

1

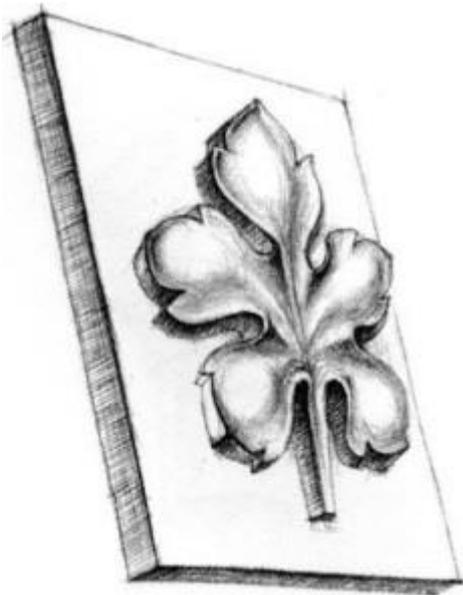

Тут необхідно зазначити, що на початковій стадії побудови важливо правильно визначити основні габаритні розміри з урахуванням перспективного скорочення. Від того, наскільки чітко визначено розміри плити, багато в чому залежать основні пропорції орнаменту і його складових елементів. Визначивши основні розміри плити і її положення в просторі (похиле, вертикальне), намічають вісь симетрії, що є базовою основою малюнка.

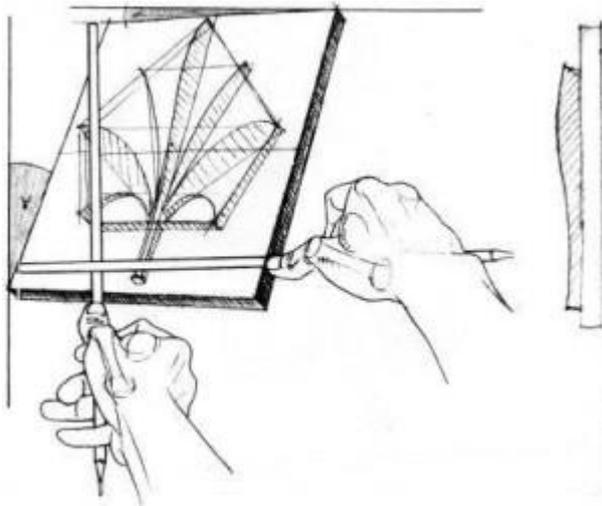
2

Після чого, орієнтуючись на характерні точки побудови, будують лінії, що визначають масу орнаменту, і допоміжними лініями намічають вузлові пункти пелюсток і окремих форм як у підставі плити, так і на виступаючої поверхні, позначаючи характерними точками основні вузли ближніх елементів і перспективну віддаленість елементів, парних до них. Це відноситься до малювання моделі з тричвертними положення.

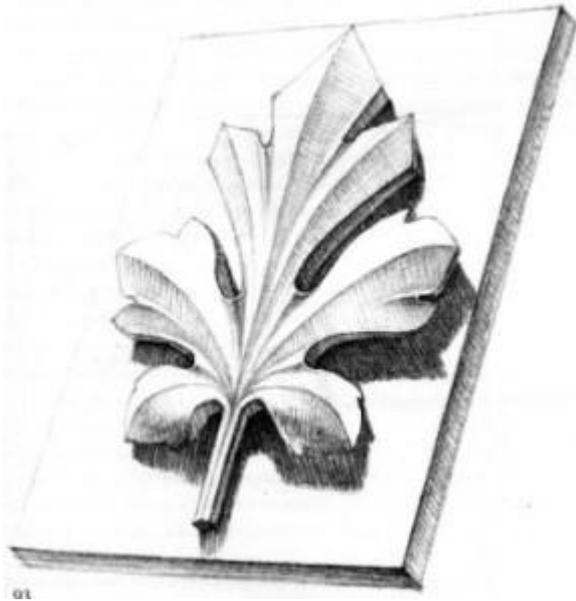
3

Для ясності побудови конструкції зображення рельєфу орнаменту потрібно промальовувати легкими лініями, як би прозоро, наскрізь, всі видимі і невидимі форми елементів. Це допоможе простежити за ходом побудови висоти рельєфу орнаменту, особливо на дальній, прихованої від очей стороні висоти рельєфу.

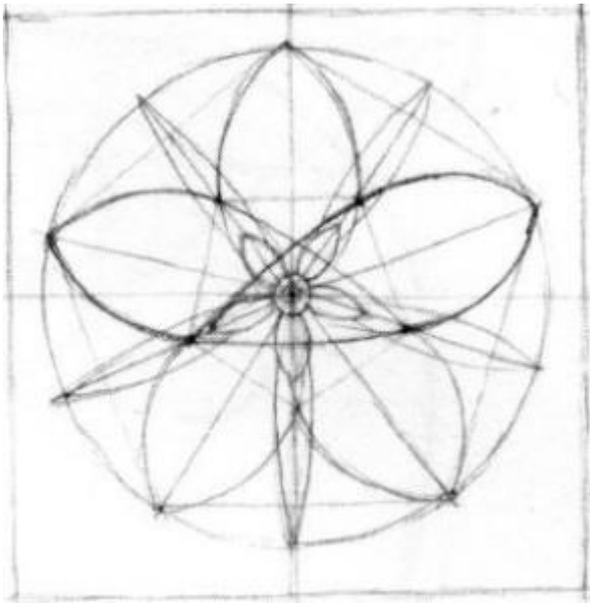
4

Наметове основну виступаючу масу орнаменту, слід перейти до визначення його великих елементів. Перевіривши їх, можна буде приступити до побудови більш дрібних деталей. Працюючи над деталями, не слід втрачати з поля зору вже намічену велику форму, що часто трапляється з початківцями рисувальщиками.

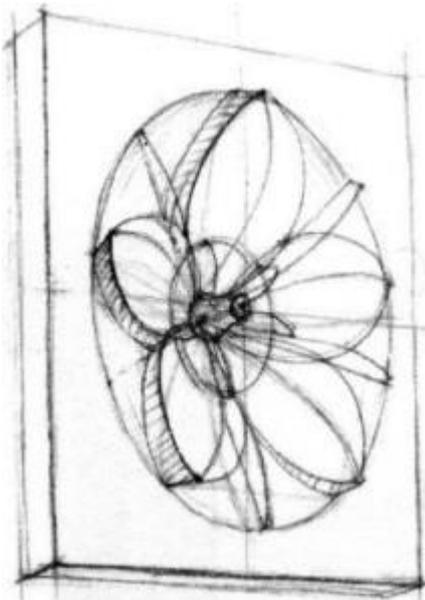

При побудові зображення гіпсових розеток з симетричним розташуванням орнаменту необхідно послідовно намічати симетричні деталі як справа, так і зліва або, намічаючи ближню, слід намічати і далеку з однаковим ступенем промальовування, але з урахуванням віддаленості.

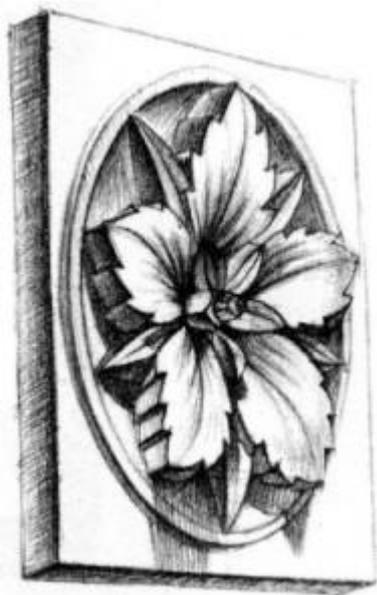
6

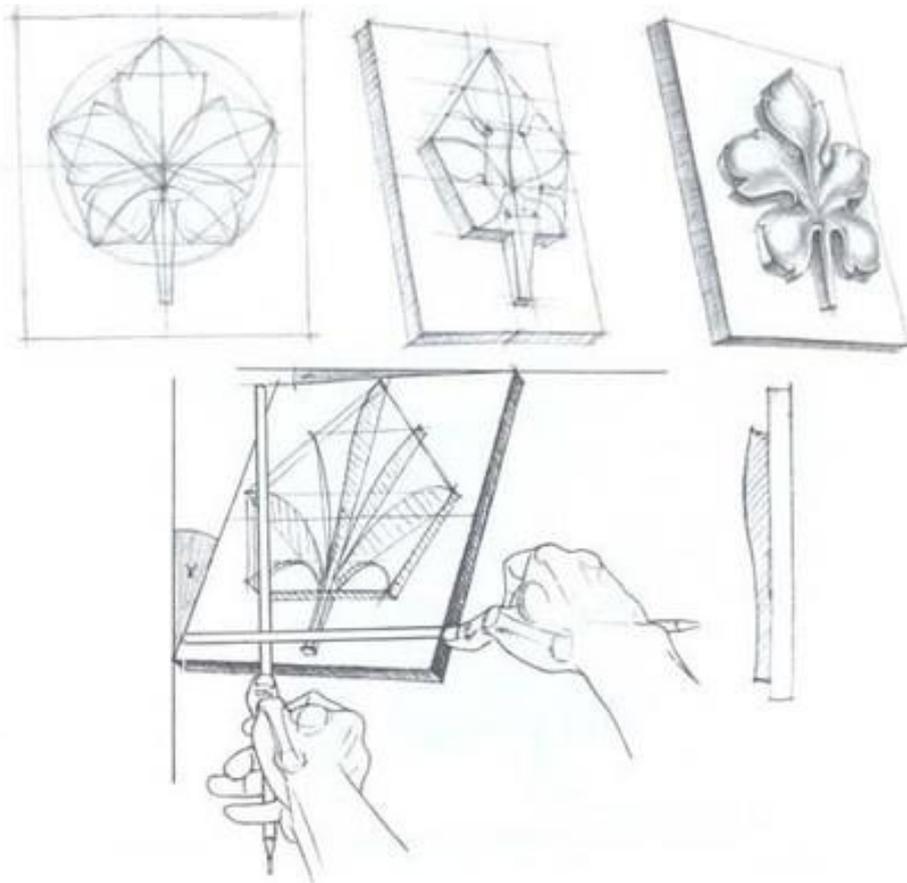
Несиметричні орнаменти є більш складну форму для малювання з натури. Тут, перш за все, необхідно ґрунтуватися на характері форми вигину і завитка, правильно співвідносити їх пропорційні частини між собою і з цілим.

Окреслюючи допоміжними лініями основні розміри орнаменту, слід встановити взаємозв'язок окремих частин між собою. Встановивши основні пропорційні відносини, переходять до зображення вигинів пелюсток, квітів, гілок, а також спіральних кривих завитків, зіставляючи їх з іншими, раніше уточненими деталями.

Пристаючи до виявлення об'ємної форми світлотінню, необхідно підкреслити характер вигину форм, плавність переходів ліній, і головне, правильно зіставити силу як в тіні, так і на світлі, наближаючи рисунок до певної міри завершеності.

Література

1. Малюнок і живопис [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура і будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія денної форми навчання / уклад. Т.Л. Мінєєва. – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2022. – 20с.
2. Т.М. Клименюк. Креслення. Рисунок: навч. посібник / Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 244 с.
3. Технічне креслення та компютерна графіка : навч. посібник / П.П. Волошкевич, О.О. Бойко, П.А. Базишин, Н.О. Мацура. – Львів : Світ, 2014. – 224 с.

Малюнок і живопис [Текст]: Методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура і будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія ОПП Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн денної форми навчання / уклад. О.Ф. Шмаль. – Любешів : ВСП «Любешівського ТФК Луцького НТУ», 2024. – 59 с.

Комп'ютерний набір і верстка : О.Ф. Шмаль
Редактор: О.Ф. Шмаль

Підп. до друку _____ 2024 р. Формат А4.
Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. 3,5
Обл. вид. арк. 3,4. Тираж 15 прим.